

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Articulus I. An debeat esse integra materialiter.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

Palav. nu. 292. non esse obligationem proponendi fugere occasiones proximas venialium, in hoc puto non esse audiendos, uti dixi l. 5. n. 283. nam qui vult periculum proximum peccati venialis, censetur velle peccatum veniale; & è contrà qui præcipit, ut vitem veniale, etiam præcipit, ut vitem illud, quod moraliter certò me inducet in veniale: imò quamvis esset tantum probabile periculum proximum, ne inducerer in veniale, adhuc tenerer sub veniali illud fugere, quia hoc ipsum probabile periculum est præsens malum animæ, quod ex charitate teneor cavere, uti pluribus dictum est l. 5. num. 257.

Quandonam dubium sit, vel censeri debeat deesse propositum sufficiens, ideoque debeat negari vel suspendi absolutio, præsertim in recidivis & constitutis in occasione proxima peccandi, dicitur à n. 1819. 1831.

DUBIUM III.

Qualis Confessio requiratur.

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter.

R Esp. Ad Confessionem, per se & ordinariè, requiritur integritas materialis, sita in eo, ut postquam diligentius te excusseris, & conscientia tuæ sinus & latebras (ita loquitur *Trid. sess. 14. c. 5.*) exploraveris, confitearis omnia mortalia memoria occurrentia, non dum confessa, eorumque numerum & circumstantias, quæ speciem mutant. Patet ex

915

K k 5

Trid.

» *Trid. l. c.* & est certum Ratio, quia aliàs nec iudicium sacramentale rectè administrari, nec æquitas in pœnis statuendis servari potest.

» Dicitur I. *Per se, & ordinariè*: quia per accidens & extraordinariè, sufficit integritas formalis. v. *Dub. seq.*

» Dicitur II. *numerum*: intellige certum, qui si non constet, dic probabilem, addendo, *plus, minus*. Quòd si deinde deprehendas te errasse, non teneris iterum confiteri, nisi notabiliter fuerit major, *Fag. Sanch. Hurt. contra Reg. Fil. & Sa*, qui dicunt, verba illa, *plus minus*, tantum extendi ad unum vel duo supra numerum indicatum: Sed quamvis hoc sit verum in numero parvo, denario v. g., non tamen in aliis, v. g. centenario, millenario, &c. quia verba illa non habent sensum absolutum sed respectivum ad numerum, cui adduntur, qui quantum fuerit major, tantò etiam major verbis istis intelligetur, dummodo tamen sit parvus respectu alterius, cui adjungitur, quod prudentis arbitrio æstimandum est. Ita *Dian. p. 3. t. 3. R. 194. ex Nav. & c. Item Lug. d. 16. nu. 94.* Quod si autem nec probabilis haberi potest, dicenda est consuetudo peccandi, tempus & frequentia in die, septimana, mense vel anno. *Vid. Fil. t. 7. c. 4. n. 82. Dian. p. 3. t. 4. res. 94. Gasp. Hurt. d. 9. dif. 5. Lug. n. 79.*

» Dicitur III. *Quæ speciem mutant*: quia etsi probabile sit, quod docet *Suar. Kon.* & alii, etiam eas, quæ notabiliter in eadem specie aggravant, (hoc est, quæ juxta cujusque conscientiam excedunt ordinarium peccandi modum) esse explicandas, ob rationem allatam in responsione, contraria tamen sententia, quam

quam ex *D. Thom. Sylv. Nav. docet Vasq. Reg. Bon. Lug. s. 3.* etiam probabilis est, & tuta; saltem si excipias, 1. Gradus consanguinitatis in incestu. 2. Quantitatem, furti, injuriæ, &c. quæ egent satisfactione. 3. Quando uno actu plures sunt occisi, vel infamati, vel apud plures. 4. Odium diuturnum: quia tunc solent plures actus fieri. *V. Regim. l. c. 5. Peccatum inter Confessarium & pœnitentem. V. Fil. de imped. mat. c. 1. q. 5. 6.* Si circumstantia invehat censuram, vel reservationem, vel ad necessariam pœnitentis directionem à Confessario prudenter interrogetur. *Unde resolves,*

I. Ad integritatem confessionis prærequiritur diligens examen, pro capacitate pœnitentis, temporis morâ & cæteris circumstantiis: Ad id autem sufficit diligentia mediocris, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, vel qualem, moraliter loquendo, docti & timorati adhibere solent, etiamsi quis putet, majore diligentia plura se reperturum, *Bon. t. 1. d. 5. q. 1. Laym. l. 5. t. 6. c. 8.* Post mediocrem autem istam diligentiam non tenetur de antea vita ulterius cogitare: & si quid occurrat, quod videatur non esse in confessione explicatum, potest sibi persuadere, cum cæteris id memoratum fuisse, *Dian. R. 107. ex Sanch.*

II. Examen hoc à Confessario potest suppleri: quod tamen *Suar.* reprobatur in confessionibus longis diligentiorum, eò quòd impossibile ferè sit, ut quis repente rogatus omnia recorderetur, & tantùm admittit in rudibus: quos etiam monet *Sa v. Confessio*, bonâ fide confessos, non nimis rogandos de confessionibus præter-

præter-

»præteritis, nisi intelligatur aliquid necessa-
»rium defuisse, *V. Fagund. Dian. ref. 89.*

» III. Non est necessarium peccata scribere,
»ne memoriâ excidant, ut contra *Bon. docet*
»*Suar. Vasq. & alii*: Imò *Sotus* dicit, id non con-
»sulendum, ob periculum evulgationis. Melius
»tamen *Lay. Kon. & alii* afferunt. suadendum
»esse; dummodo vitetur anxietas nimia, pro-
»pter quam scrupulosus prohiberi potest.

» IV. Invalida est confessio non integrâ ex
»ignorantia vel negligentia mortaliter culpabi-
»li, ut veriùs docet *Suar. & alii* communiter
»contra *Sot. & Canum*, quia *Trid.* requirit dili-
»gens examen.

» V. Non officit integritati, per se loquendo,
»si quis subinde graviùs lapsus, id alteri priùs
»confiteatur, & deinde ordinario suo venialia
»tantùm (qui imprudenter id ægrè feret, pro-
»hibebit, aut reprehendet) nisi tamen eâ occa-
»sione maneat in mortali occasione peccandi;
»aut ideo circumeat, ut liberiùs peccet: tunc
»enim graviter peccabit, & ob defectum attri-
»tionis, confessio erit nulla. Ita *Fil. Lay. Lug. d.*
»*16. num. 57.*

» VI. Ex circumstantiis minuentibus illæ tan-
»tùm explicandæ sunt, quæ vel omnino tollunt
»malitiam, vel ex mortali faciunt venialem, ut
»parvitas materiæ, indeliberatio, &c. (v. g. si die
»Veneris ignorans comedisset carnes) vel alio-
»qui notabiliter mutant iudicium Confessariù,
»saltem quoad speciem.

» VII. Ad servandam integritatem confessio-
»nis peccata mortalia dubia ut dubia, (loquen-
»do de dubio propriè dicto,) sunt aperienda, ut
»docet *Suar. in 3. p. tom. 4. d. 22. f. 9. n. 7. Sanch. Dian.*

Lug.

*Lug. n. 63. Bon. d. 3. quæst. 5. s. 2. p. 2. dif. 4. & alii
commun. contra Kon. Ratio, tum quia peccata,
quæ sunt in conscientia, debent manifestari, at
dubia ut dubia sunt in conscientia: tum quia
in negotio salutis, & medio ad hanc necessa-
rio, non tam habet locum illud axioma: Me-
lior est conditio possidentis, quam hoc: in dubio tu-
rior pars eligenda est. (Excipiuntur tamen scrupu-
losi, & ii, quibus diu post patratum pecca-
tum suboritur aliquod dubium, si alias soliti
sint sollicitè confessionem instituere; quia
non est dubium prudens.) Quod si postmo-
dum accipiat notitiam certam, idem rursus
esse econfitendum tanquam certum, docet
Turriamus & Sanch. I. mor. c. 10. n. 69. Dubitat ta-
men *Lug. n. 79. & 92.* suadetque id ut securius.
V. Dia. R. 60. & 107. Si verò peccatum confessus
est ut certum, & postea de eo dubitet, an fece-
rit, non tenetur iterum confiteri ut dubium
Lug. Tamb. de exp. conf. l. 1. c. 1. qui idem censent,
etsi postmodum certò comperiat se non fecis-
se: Monent autem *Suar. & Tamb. loc. cit.* si quis
sola peccata dubia confiteatur, monendum, ut
addat aliquod certum ex aliis confessis: Quod
si id haberi non possit, absolvendum sub con-
ditione.*

A D D E N D A.

Quæst. 127. *Quid sit Confessio, & quæ sit ejus
materia.* R. Confessio est accusatio exter-
na, de peccato proprio, ordinata ad absolutio-
nem à Sacerdote obtinendam. Quænam autem
sit ejus materia, sufficienter explicatum est in
q. 84. & seqq.

Q. 128.

916

917

Q. 128. Quid prætereasit notandum circa obligationem confitendi integrè. R. Gerjon parte 2. tit. De arte audiendi confessiones, n. 32. litt. X. in proœmio ait: Paucos hætenus reperi, qui perfectè unquam & integrè confessi fuerunt, causâ existens in multis, vel in negligentia vel ignorantia Confessoriorum: hinc ut saltem ignorantia illa depellatur, paulò fusiùs, etiam per sequentes qq. agendum erit de modo integrè explicandi peccata.

918

§. 1. Est gravis obligatio confitendi integrè omnia & singula mortalia, uti constat ex verbis Conciliorum, Lateranensis, Florentini & Tridentini, quæ retuli n. 595. Hanc autem obligationem esse gravem, manifestum est, nam verba Conciliorum sunt præceptiva vel declarativa præcepti, & materia est gravis, sive spectetur difficultas confitendi, quæ secundùm se est gravissima, sive utilitas & finis, ad quem talis confessio ordinatur, qui est remissio peccati mortalis per istud medium intenta à Deo, ergo.

919

§. 2. Integritas confessionis alia est materialis, alia formalis tantùm. Materialis est, si penitens confiteatur omnia mortalia, quæ post diligens examen memoriæ ipsius occurrunt. Formalis tantùm est, si confiteatur aliqua, non tamen omnia, quæ memoriæ occurrunt: & hæc quidem integritas saltem formalis est necessaria necessitate Sacramenti, uti pluribus demonstrat Moya d. 1. q. 8. contra quosdam recentiores. E contra integritas materialis est necessaria necessitate tantùm præcepti.

920

§. 3. Ad integritatem confessionis spectat explicare omnia mortalia secundùm numerum, secundùm speciem, & secundùm omnes circumstantias mutantem speciem malitiæ mortalis:

talis: Est de fide ex *Trid.* supra, nam qui omit-
tit vel numerum, vel speciem aliquam, vel cir-
cumstantiam, quæ mutat speciem, ille non con-
fiterur omnia & singula mortalia, ergo. Debet
autem exprimi numerus, prout nunc in consci-
entia agnoscitur, hinc sciens se ter blasphemâs-
se, malè confiteretur dicendo, accuso me, si
bis aut ter, vel accuso me, quòd ter circiter
blasphema verim, sic enim non dicit numerum,
prout in conscientia habet.

Q. 129. Quid addendum sit circa modum practi-
cè confitendi integrè quoad numerum. R. §. 1. In l.
5. à n. 147. explicatum est, quandonam actus
physicè unus sit unum vel multiplex numero
peccatum: Item à n. 167., quandonam actus
physicè plures sint unum vel multiplex nume-
peccatum: Item à n. 173., quandonam pec-
catum numero multiplicetur propter inter-
ruptionem & repetitionem actuum. Denique
ibidem à n. 180. dictum est, quandonam pec-
catum omissionis numero multiplicetur: quæ
omnia hic suppono & hic debent recoli ex ibi
dictis.

§. 2. Numerus est confitendus vel absolute,
vel sub dubio, prout conscientia dictat, se-
cundùm dicta n. 618. unde qui recordatur,
quòd decies fecerit, peccat mortaliter di-
cendo, *aliquoties feci, sæpe feci, fortè decies
feci*, quia hæ voces non significant numerum
certum, qui in conscientia est. Idem est de eo,
qui scit se fecisse decies, & dicit se fecisse
decies vel undecies circiter, *Dicast. Stoz. l.
1. p. 1. n. 93.* Sæpe tamen excusantur pœ-
nitentes per simplicitatem vel bonam fidem,
ex qua malunt plus dicere quàm minus:
si

921

922

si tamen Confessarius hoc advertat, monere debet, ne id faciant, sed dicant, sicuti est in conscientia, *Aversa* q. 10. s. 12. Quod si aliquis ita iudicans sit confessus se decies fecisse, & postea iudicet se fecisse tantum sexies, non est opus hoc postea dicere, quia decem sunt sex & amplius, *Lugo, Dicast.* d. 9. n. 112. *Aversa* supra, qui putat, si dixerit ter circiter, & postea resciat se fecisse determinatè ter, teneri iterum confiteri ut certò ter, quia prius confessus erat ut dubium.

923

§. 3. Qui uno actu detraxit tribus, secundum dicta l. 5. à n. 149. fecit tria peccata, vel saltem contraxit tres numero malitias in confessione exprimendas, uti habet communio cum *Aversa* s. 14. attamen non debet confiteri se ter detraxisse, neque etiam sine addito se fecisse tres detractiones, sic enim Confessarius intelligeret esse factum per tres distinctos actus, qualiter actum non est, sed debet dicere, uno actu detraxi tribus. Idem est, si habuit unam voluntatem fornicandi cum tribus, aut ter fornicandi cum eadem, tum enim non satisficit dicendo, habui voluntatem fornicandi, sic enim significat tantum voluisse cum una vel semel.

924

Obi. Si numerus malitiarum sit confitendus, ergo qui detraxit vel imprecatus est malum toti alicui Monasterio, debet dicere numerum personarum, quæ sunt in illo. R. Si sciebatur numerus, & detractio vel imprecatio afficiebat singulos, c. Si non sciebatur numerus, aut detractio vel imprecatio afficiebat tantum communitatem in genere, n. Detractio communiter cadit in singulas personas, uti si dicatur Monasterium esse deditum potationibus,

bus, familiam habere originem à Judæis &c. Imprecatio potest cadere in totum per modum unius, ut si villicus imprecetur Monasterio, quia cogitur ei solvere nimis magnos canones, hic enim posset amare singulas personas Monasterii, & tamen toti imprecari malum. Signum autem, quòd imprecet toti simul, est, si non imprecaret singulis, si inde abessent, ideoque tum erit unicum peccatum, quia est unicum objectum, nempe communitas, *Dicasi.* n. 232. Ex simili ratione putat *Stoz* n. 595. eum, qui hæredibus vel communitati est furatus, satisfacere, si dicat, se esse furatum rem spectantem ad plures vel ad communitatem, non determinando, quot sint hæredes vel personæ in communitate, sed hoc intelligendum est de bonis adhuc indivisis, uti notat *Dicasi.* supra. Quòd si aliquis ex odio uno in unam familiam, uno actu, v. g. porione venenatâ omnes occideret, quamvis non ratione odii præcisè, tamen ratione occisionis essent tot numero peccata, quot personæ, quia per occisionem læsser diversa singularum jura. In omnibus tamen ejusmodi casibus debet pœnitens sic confiteri, sicut apprehendebat objecta, quando peccabat, v. g. quando detrahebat aut maledicebat, & ideo l. 5. n. 149. dixi actum unum tendentem in plura objecta esse multa numero peccata in confessione explicanda, prout actus distinctè vel confusè in ea objecta tendebat: hinc si quis peccarit tantùm apprehendens esse contra multitudinem, satis est, si explicet peccatum sub his terminis, sub quibus illud concepit, & quousque apprehensio se extendebat, nec requiritur, ut dicat, quot personæ re ipsâ fuerint,

rint, quamvis id resciat, quando confitetur,
Dicast. n. 253. Aversa De pecc. q. 72. l. 4.

925. §. 4. Qui per tres actus furatus est eidem tres ducatos, non satisfacit dicendo furatus sum tres ducatos, quia tres actus faciunt tria numero peccata: Qui autem uno actu furatus est eidem tres ducatos, satisfacit dicendo, semel furatus sum tres ducatos, quia est unum peccatum, cum sit unus actus, & illi tres ducati sint unum numero objectum, secundum dicta l. 5. n. 151. E contra qui uno actu furatus est tres ducatos, singulos pertinentes ad diversos homines, non satisfacit dicendo, furatus sum tres ducatos, sed addere debet pertinuisse ad diversos homines, jam enim non faciunt unum numero objectum, sed quia pertinebant ad diversos, illo unico actu læsa essent tria jura numero diversa singulorum istorum hominum, uti dictum est ibidem l. 5. n. 152.

926. §. 5. Qui uno actu dubitavit circa tres fidei articulos, uno actu juravit tria objecta falsa, uno actu blasphemavit in tribus materiis, satisfacit dicendo semel dubitavi de fide, semel juravi falsò, semel blasphemavi, uti dictum est l. 5. n. 156. E contra qui uno actu odit tres homines, uno actu detraxit uni apud tres homines, debet addere hunc numerum hominum, secundum dicta l. 5. n. 158. & 162. Similiter qui uno actu statuit per septimanam omittere Horas, addere debet, semel volui omittere per septem dies, secundum dicta ibidem n. 164.

927. §. 6. Quoties quis comedit carnes die jejunii, toties peccat, secundum dicta l. 3. p. 2. num. 1264. Quod licet non admittant aliqui, si sit jejunium ex voto vel pœnitentia sacramentali, tamen

tamen oppositum videtur probabilius, secundum dicta l. 3. p. 1. n. 438., quia jejunium vovetur vel injungitur prout ab Ecclesia præcipitur. Item probabile est toties peccare, quoties plenam sumit refectioem etiam è cibis esurialibus, secundum dicta l. 3. p. 2. nu. 1265., quamvis oppositum etiam sit probabile. Quòd si quis initio mensæ comedisset carnes, & uno vel altero ferculo è piscibus interposito, postea iterum carnes comederet, esset unum peccatum, quia est una refectio: si autem à mensa surrexisset & rediret etiam intrà unam horam, putat *Tamb.* in Decal. l. 4. c. 5. §. 1. n. 18. fore duo peccata, sed probabile est oppositum, quia sicuti si Sacerdos in mortali sumat suam hostiam, & post communionem ad duas horas distributam, sumat reliquas particulas consecratas, est unum peccatum indignæ sumptionis, secundum dicta l. 5. num. 170., quia nempe duæ illæ sumptiones pertinent ad consummationem unius Sacrificii, non obstante tantâ interruptione physicâ, ita illæ duæ sumptiones facient unam comestionem carniû, quia secundum dicta l. 3 p. 2. à n. 1279. relinquunt unitatem refectio- nis sive prandii.

§. 7. Qui per horam continuat actum, facit 928. unum peccatum, qui autem intra horam retractet actum & resumit, facit quatuor peccata, secundum dicta l. 5. num. 174., adeoque hic posterior plûs peccat in ordine ad obligationem confitendi, quia debet dicere, quater hoc feci, alter autem dicit, semel feci. Uter verò plûs peccet in ordine ad culpam, demeritum & pœnam, pendet maximè à circumstantiis deliberationis & intensiois, cæteris paribus, qui

continuat, magis peccat, quia retractare malum est de se bonum, & continuare malum est pejus quàm abrumpere & relabi intra idem tempus. Plura circa interruptionem videri possunt l. 5. à n. 173.

929. §. 8. Qui continuo tempore in mortali absoluit decem pœnitentes, aut ministrat Eucharistiam decem communicantibus, non satisfacit dicendo, semel indignè administravi Sacramentum Pœnitentiæ vel Eucharistiæ, sed tenerur addere numerum hominum, quibus administravit, uti dictum est l. 5. à n. 71.

930. §. 9. Qui in vigilia S. Matthiæ incidente in diem Veneris quatuor temporum quadragesimæ comedit carnes, satisfacit dicendo, semel die jejunii comedi carnes, quia omnes illæ leges prohibentes sunt moraliter unica, secundùm dicta l. 5. n. 147. Ob eandem rationem, qui inobediens fuit pluribus Superioribus idem imperantibus, quorum unus non volebat afferre novam obligationem, sed tantùm eandem, satisfacit dicendo, semel fui inobediens Superiori, secundùm dicta ibidem n. 148. Si tamen sciretur, quòd secundus Superior, v. g. ex alio motivo intendisset novam obligationem, tum in uno illo actu inobedientiæ essent duæ malitiæ, & dicere deberet, fui duobus præceptis Superiorum inobediens, secundùm ibidem dicta num. 147.

931. §. 10. Qui furatus est 1000. & primò bonâ fide confessus est se furatum esse 500., si postea reddatur certior, quòd fuerint 1000., *Lugo, Tamb. De confess. l. 2. c. 1. à n. 74. Sporer n. 406.* putant non satisfacere, si in sequente confessione dicat se furatum 500., quia falsum est, quòd viola-

violaverit jus in 500., nam fuit jus in 1000. quod violavit, ergo neutrá vice explicaret suum peccatum, sed debet repetere & dicere, furatus sum 1000. Oppositum tenent *Arr. d. 35. n. 40. & Bosco d. 7. f. 8. n. 170.* & est probabile ex dicendis n. 932. etiamsi supponamus esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes tantum, sicuti enim si uno actu contraxerim duas specie malitias, & primá vice confessus sim unam tantum, postea recordans alterius satisfacio dicendo hanc alteram solam, si utraque censeatur sufficienter intelligi, uti dicitur n. 1135. ita & hic, nam qui violavit jus ad 1000. etiam violavit jus ad 500., ergo utraque vice dicit verum, & qui semel confessus est se furatum esse 500., & postea iterum confitetur se furatum esse 500., dixit totam malitiam, quæ est in furto millenorum, ergo. Id tamen scienter fieri non debet in prima confessione, quia est saltem contra sinceritatem confessionis, secundum dicenda n. 1134.

§. 11. Qui boná fide ita existimans confessus 932. est se decies blasphemásse, etiamsi postea melius recogitans judicet se blasphemásse vigesies, certò satisfacit, si in posteriore confessione dicat se blasphemásse decies, quia sic certò edixit speciem & totum numerum.

§. 12. Quando pœnitens à modico tempo- 933. re est confessus, v. g. à duabus septimanis, & in parvo numero palpabilium peccatorum præsertim externorum, addit circiter, meritò est suspectus de negligenti examine, quia si se examináset, facillè sciret, quoties tale crimen intra tam breve tempus commisisset, *Gob. Stoz n. 103. Sporer n. 444.*

934. §. 13. Qui post examinatum diligenter conscientiam aperuit in genere statum, vitam, consuetudinem & tempus, quo in peccatis hæsit, non tenetur postea repetere peccata, quamvis in particulari distinctius recordetur hujus vel illius, in hoc vel illo loco aut tempore, cum hac vel illa persona commissi, quia in illa confusa narratione fuerunt sufficienter intellecta à Confessario, qui potuit de eis & eorum numero formare morale iudicium, atque ideo ab omnibus directè absolvit.

935. §. 14. Cùm sæpe pœnitenti moraliter impossibile sit scire numerum, uti si meretrix diu cuius fuerit exposita, scire non potest, quot personas conjugatas, quot liberas admiserit vel parata fuerit admittere, unde in eiusmodi casibus frustra Confessarius urgebit ad certum numerum exprimendum, & reipsa tantum urgebit ad errandum, ut satisficiat suæ scrupulositati, hinc melius est, si petat, quanto tempore ita vixerit parata ad quosvis, & an sæpe de septimana solita sit reipsa vel saltem animo promiscuè quoslibet admittere: In illis autem peccatis, quæ sunt enormiora aut rariùs fiunt, faciliùs sciet numerum, unde de his est interroganda, quoties v. g. contra naturam peccarit, quoties cum persona sacra vel consanguineâ: similiter sufficit, si consuetudinarius dicat durationem consuetudinis, & quoties soleret per diem vel septimanam repetere peccatum suum. Quod autè attinet ad rudes homines, præsertim qui rariùs confitentur, hi determinatū peccatorum numerum scire vix possunt, unde si rogati exprimant, sæpè merè conjectando illum exprimunt, sive quia tacere erubescunt, sive ut à

mo-

molesta Confessarii interrogatione se eximant, hinc etiam cum talibus melius facit Confessarius, si ipsemet intellecto modo vivendi & frequentiam peccandi v. g. per unam septimanam, ac diurnitate temporis, quo ita peccare soliti fuerunt, ex his conjiciat seu apud se colligat numerum: quod tamen non tenet universaliter, uti rectè monet *Dicast.* d. 9. n. 57., nam sæpe fit, ut uno tempore plùs peccarint quàm alio, de quo etiam erunt interrogandi, sed semper cum discretione, ne nimium crucientur, & confessio fiat valde odiosa. *Confessarius mediocriter doctus*, inquit *Less.* in *Auct. V. Confessio* cas. 10. *si non sit scrupulosus, non habet in his magnas difficultates, sed scrupulosus, etsi sit doctissimus, ubique hærebit eritque anxius.*

Q. 130. Si quis nesciens numerum determinatum 936 dixerit, feci hoc toties, plùs minùs, vel toties circiter, & postea certò resciat, quoties determinatè, vel se fecisse sapiùs, an obligetur iterum confiteri hunc determinatum vel majorem numerum certò agnitum. R. Non obligari, secundùm dicta n. 616. dummodo hic numerus determinatus vel major fuerit sufficienter significatus per tò plùs minùs sive circiter: Cur autem confessus peccatum ut dubium, si postea agnoscat ut certum, teneatur iterum confiteri ut certum, disparitatem dedit illo n. 616. Tota hinc difficultas est, quousque illæ particulæ, plùs minùs vel circiter, se extendant, de quo sunt variæ sententiæ, nam

§. 1. *J. Sanch.* & alii apud *Dianam* p. 3. t. 4. 937. R. 94. dicunt nunquam significare plùs, quàm duo vel tria ultra numerum expressum: Alii, non ultra quatuor, alii non ultra quinque, uti refert *Dicast.* d. 9. n. 116. Alii cum *Stoz* l. 1. p. 1.

n. 99. non ultra decem, quantumcunque magno numero addantur, sed hi nimis rigide loquuntur, quia particulæ illæ significant comparative ad numerum, cui adduntur, ergo male ponitur una absoluta mensura etiam respectu cujuscunque magni numeri.

938. §. 2. Alii apud *Dicast.* n. 115. dicunt extendi posse ad quartam partem: *Tamm.* q. 7. n. 45. citans *Sot.* & *Valen.* dicit, si fecerit trigiesies, satis esse, si dixerit, vigesies circiter. *Verricel.* universaliter putat extendi posse etiam ad dimidium: sed hi videntur nimis laxè loqui, quia si quis promittat alteri quadringentos circiter ducatos, nemo dicet satisfacere, si det trecentos, multò minùs si ducentos.
939. §. 3. Alii cum *Menochio* apud *Dicast.* n. 121. restringunt præcisè ad quinque in centum, sed hi in parvo numero sunt nimis rigidi, nam secundùm omnes satisfecit, qui bonâ fide nesciens dixit, centies circiter, quamvis ex reperta scedula, in quâ notarât, postea resciat se fecisse centies & sexies; E contra in numero magno regula illa est nimis laxa, nam quinque millia videntur nimium respectu centum millium, & tamen non defunt nisi quinque in centum, hinc
940. §. 4. Hæc unica regula videtur tenenda, ut quando excessus est parvus, vel absolute in se, vel saltem respectu magnæ summæ, quæ exprimitur, tum censeatur sufficienter explicatus per illas particulas & inclusus in numero expresso: Quò autem numerus expressus est minor, etiam excessus debet esse minor; quò numerus est major, potest excessus esse major; attamen sine proportione arithmetica, sed tantùm cum aliqua proportione quasi geometrica secundùm judi-

judicium prudentum, quamdiu nempe parvus excessus cenferur quasi absorberi in numero majori expresso. Sic parvi excessus videntur esse unum respectu quatuor, duo respectu decem, tria respectu viginti, quatuor respectu quadraginta, sex vel etiam novem respectu centum, uti cum aliis tenet *Sporer* à n. 446. Unde secundum *Dicast.* n. 119. & *Bosco* f. 8. n. 154. si dixisti, ter circiter, & feceras quater, satisfecisti, quia licet unum sit tertia pars trium, tamen est aliquid in se parvum. Addunt *Côn. Lugo*, & alii cum *Burgh.* cent. 2. cas. 55. si dixeris octogesies circiter, quamvis feceris centies, quia viginti respectu centum videtur in morali judicio esse parvus numerus, sed alii meritò de hoc dubitant; unde si fecisses centies trigesies, & dixisses centies circiter, *Bosco* rectè dicit fore nimium excessum, quia quamvis triginta non sit tertia pars numeri centenarii, tamen neque in se neque respectivè ad centum videntur esse aliquid parvum. Addit *Dicast.* n. 119. si dixeris, circiter millies, esse satis, quamvis feceris millies quinquagesies: Si tamen dixisses, millies circiter, & fecisses millies ducenties, non videri satis expressum, quia est nimius excessus, putat tamen, si dixisses, circiter decies millies, tum etiam includi decies millies & ducenties, qui enim dicit exercitum constare circiter decem millibus militum, verum dicit, quamvis sint ducenti plures vel pauciores. Denique si quis dixisset se blasphemasse decies, non addendo circiter, & postea comperiret vel dubitaret, an non blasphemavit undecies, communior sententia est cum *Sporer* n. 449. debere in proxima confessione dicere se blasphemasse semel vel de hoc dubitare,

quia hanc vicem nullo verbo vel signo manifestasset. In hoc tamen contradicit Tann., & rectè, si supponamus pœnitentem semel pro semper manifestasse Confessario, quòd tali determinatè numero non intelligat nisi circiter. Vide etiam dicta n. 617. 618. 624., ubi aliqua de confessione quoad numerum.

941. Q. 131. *An non tantum actus externus, sed etiam effectus peccati sit cum actu interno confitendus.* R. §. I. Actus externus, qui internum complet in ratione peccati externi, est simul confitendus, Tann., q. 7. n. 47. *Aversa* q. 10. l. 2. §. *potius.* *Esparsa* q. 90. a. 1. ad 7. *Platel.* n. 774. qui meritò dicunt hoc esse certum. *Probatur*, quia licet actus externus nihil superaddat malitiæ, uti habet communis & probabilior cum S. Tho. 1. 2. q. 20. a. 3. & 4. contra Scot. Ripald. & alios, tamen actus internus & externus faciunt unum actum completum in genere moris, actio enim externa habet se velut materiale, interna velut formale, Christus autem voluit explicari totum peccatum completum in genere moris, uti nobis constat ex consensu Doctorum & praxi fidelium, ergo cum actus internus in genere moris compleatur per actum externum, & cum illo sit simpliciter totum peccatum completum, debet illud totum explicari, dicendo, v. g. commisi homicidium, adulterium, detractionem, hæc enim veniunt nomine peccati simpliciter, quod dicitur, dictum, factum vel concupitum, ergo. Consequenter qui alterum vulneravit, non satisfacit dicendo, volui vulnerare; item qui volens occidere, lethaliter vulneravit, non satisfacit dicendo, volui occidere, sed debet addere, volens occidere lethaliter vulneravi. Obji.

Objicies. Si die festo omiserim Missam eo fine, ut studeam, satisfacio dicendo, omisi Missam die festo, tacendo de studio, quamvis studendo peccaverim, & per studium expleverim meam malam intentionem, ergo idem est de actu externo. *R.* n. conseq. quia quamvis tale studium sit denominativè peccatum & subjectum ejusdem malitiæ, non aliter ac externa omissio Missæ; tamen studium non complet volitionem non audiendi Missam, sed hanc volitionem complet vel externa omissio Missæ vel causa proxima illius, uti explicatum est l. 5. à n. 27. ergo talis sufficienter explicat suum peccatum dicendo, omisi Missam die festo. *Nec obstat,* quòd volitio studendi etiam esset peccatum, & compleatur externè per studium, nam tota malitia volitionis studendi erat malitia volitionis omittendi Missam, quæ tota explicata est, dicendo, omisi Missam.

§. 2. Circa peccatum distinguenda sunt ista 943.
 quatuor: Causa finalis peccati: Actio concomitans peccatum: Complementum externum peccati: Effectus peccati. *Causa finalis peccati* est hoc, propter quod aliquis peccat, uti si quis omittat Missam, ut studeat, studium est causa finalis peccati, & peccatum denominativè, est enim actus liberè positus ex mala intentione omittendi Missam, qui actus est veluti medium omittendi Missam, adeoque indirectè prohibetur eodem præcepto, quo directè præcipitur Missa. Quando autem talis causa finalis peccati non est de se mala, non est opus illius facere mentionem in Confessione, uti n. 942. dictum est, quia licèt hoc reticeatur, tamen

tamen

tamen explicatur tota malitia principalis peccati internè & externè completi. *Actio concomitans peccatum* est illa, quæ per accidens ponitur eodem tempore, quo etiam ponitur peccatum, quæ quamvis fortè sit impossibilis cum impletione præcepti, tamen non est causa nec occasio transgressionis illius; uti si quis determinatus sit ad omittendam Missam, quia nimis frigidum est, postea autem, ne sit otiosus, si domi studeat, quando deberet audire Missam, hoc studium est purè concomitans omissionem Missæ, & nequidem denominativè est peccatum, hinc multò minùs opus est facere mentionem illius in confessione. *Complementum externum peccati* est actio externa immediatè dependens à peccato interno actualiter existente, cujus est veluti executio; & ideo denominat hominem externè actu peccantem, uti explicatum est l. 5. à n. 27. Et hoc complementum peccati est explicandum in confessione, secundùm dicta n. 941. *Effectus peccati* est aliquid, quod causatur & sequitur ad totum peccatum internè & externè completum, v. g. voluntas occidendi completur externè per transfusionem, ad quam sequitur mors: voluntas comburendi domum completur per applicationem ignis, ad quam sequitur exustio domûs: voluntas se inebriandi completur per potationem vini, ad quam sequitur privatio rationis: voluntas turpiloqui completur per locutionem turpem, ad quam sequitur motus venereus. Hic mors, exustio domûs, privatio rationis, motus venereus dicuntur effectus peccati, & de illis quaeritur, an, quando secuti sunt, etiam sint simul explicandi in confessione; an è contrà satis sit dicere

dicere, transtodi intendens mortem proximi, incendi domum proximi, potavi prævidens periculum ebrietatis, locutus sum turpia prævidens motus venereos, tacendo, quòd omnia ista re ipsa secuta sint.

§. 3. Probabilius videtur non esse obligationem, per se loquendo, confitendi talem effectum peccati. Ita *Vasq. Salas, Gran. Lugo, Bonac. Rayn. Rhod. Tamb. Dian. p. 1. t. 7. R. 64. Dicast. d. 9. n. 19. & 415. Bonasp. De pecc. d. 5. n. 68. Esparsa q. 90. ad 7. a. 4. Burgh. cent. 1. Casu 19. Gob. in Quin. t. 5. c. 9. à n. 6. Herinx De pecc. d. 5. n. 74. Sporer n. 383. & alii multi contra Sot. Lopez, Sanch. De Matr. l. 9. d. 45. n. 30. Castrop. t. 2. d. 1. p. 3. n. 7. Aversam q. 10. s. 2. Platel. n. 775. Arriagam De pecc. d. 45. n. 13.*, qui immeritò dicit suam sententiam esse certam, & in ea convenire omnes. *Probat*ur, nam imprimis si talis effectus nullo modo fuerit prævisus, non est obligatio illum confitendi, uti fatentur plerique ex adversariis, quia secundùm dicta l. 5. à n. 30. tum non fuisset nequidem denominativè voluntarius, nihil enim volitum nisi cognitum, ergo nullo modo dici posset esse peccatum. Neque hic sufficit debuisse prævideri, nam inde tantùm sequitur negligentiam advertentiæ fore culpabilem & confitendam. Deinde si talis effectus sequitur post retractationem causæ, etiam non est confitendus, uti etiam plerique ex adversariis concedunt, alioquin qui ante mensem abjecisset breviarium vel propinasset alicui venenum, si statim post commissum peccatum fuisset rite confessus, teneretur omissionem Horarum per omnes dies sequentes, & mortem post mensem secutam aperire, quod nemo

944

nemo dicet. Denique licet effectus fuerit in peccato velut causa prævilus aut etiam intentus, tamen talis effectus propriè dici non potest peccatum, uti probatum est l. 5. n. 33., cum neque in se sit peccatum, neque etiam externè compleat peccatum secundùm dicta nu. 943., ergo non est obligatio illum confitendi, quia non est obligatio confitendi aliud quàm peccatum. *Nec obstat*, quòd non retractarit causam, nam sive retractarit, sive non, effectus manet suo modo æqualiter imputabilis, non tanquam culpa, sed tantùm tanquam effectus culpæ præteritæ, uti explicatum est l. 5. à n. 42. Et consequenter talis homo satisfaciet dicendo, projecit breviarium prævidens me tanto tempore non posse orare, porrexi proximo venenum intendens ejus mortem, tacendo an Horas non orarit, & an mors sit seuta necne.

Dixi 1. per se loquendo, quia per accidens sæpè addi debent tales effectus secuti, quia aliter non intelligeretur peccatum, quod commissum est, aut quia ratione ipsorum contracta est censura vel reservatio, de qua scire debet Confessarius. Imò expedit semper addi propter varia, v: g. quia ex effectu secuto plerumque meliùs intelligitur malitia peccati; item quia pœnitens ignorans sæpè monendus est de restitutione, cujus obligatio orta est ex effectu secuto. Et ob has causas pœnitentes communiter addunt tales effectus secutos, in quo non sunt prohibendi, sed potiùs suaviter invitandi, ut semper addant, uti monet *Esparsa*.

Dixi 2. Talem effectum peccati, nam si aliquis effectus illicitus sequatur ex peccato, quando adhuc est status libertatis, & compleat actionem

nem internam malam in ratione peccati externi, confitendus est, uti patet in eo, qui per turpiloquium, tactum aut quid simile causat actu & liberè in se pollutionem, hic enim effectus actu complet volitionem saltem indirectam pollutionis, quæ est peccatum distinctum à turpiloquio. Quomodo autem peccet, & consequenter quomodo confiteri debeat, qui dat causam tali pollutioni vel simili effectui de se malo, declaratum est l. 3. p. 1. à n. 922. ubi etiam à n. 929. dictum est, quomodo peccet, qui per actionem de die positam causat pollutionem aut similem effectum malum in somno oriturum. Denique quinam effectus retineant malitiam objectivam, etiam quando absque libertate sequuntur, ideoque in confessione fieri debeat mentio culpæ, quæ cognoscebatur apta causare talem effectum, dixi l. 5. n. 48.

Q. 132. *Quanam peccata dicantur esse specie distincta in ordine ad confessionem; & unde desumatur illa diversitas specifica.* R. Ista explicata esse etiam in l. 5. à n. 118. ubi dixi distinctionem specificam præcipuè desumi, vel ex objecto aut modo tendendi actûs peccaminosi notabiliter diverso, vel ex legibus formaliter diversis, contra quas agitur. Et ibidem à n. 132. explicavi, quandonam leges censeantur esse formaliter diversæ, quod nimirum præcipuè est ratione finis, in quem tendunt ejusmodi leges, aut ratione motivorum, quæ intenduntur à legislatoribus. Denique à n. 139. dixi, quandonam peccata commissionis & omissionis circa idem objectum specie distinguantur, quæ omnia hic suppono & recoli debent.

Q. 133. *Quanam generatim observanda sint cir-* 946.

ca hanc explicationem speciei in confessione. & seqq.
 §. 1. Peccata sic sunt confitenda, sicuti erat conscientia tum, quando committebantur : unde si tum invincibiliter ignorabas malitiam, vel non advertebas ad aliquam circumstantiam malam, tu illam non contraxisti, quia nihil est volitum, nisi sit cognitum : hinc si confiteri velis, quia times, ne fortè peccâris, addere debes te putare, quòd eo tempore non adverteris ad talem malitiam. Similiter si falsò jurâsti in materia levi, putans bonâ fide te tantùm leviter peccare, malè confiteris dicendo, juravi falsò, nam ex hoc ipso Confessarius judicabit te peccâsse mortaliter, cùm omne perjurium, etiam si sit in materia levi, sit mortale, hinc addere debes te eo tempore putâsse esse tantùm leve peccatum. E contrâ si erroneè apprehendebas aliquam malitiam in objecto vel in actione tua, quamvis re ipsa non inesset, tu contraxisti, & teneris hoc explicare, v. g. die Cinerum putabas esse obligationem audiendi Missam & tamen neglexisti, non satisfacis dicendo, die Cinerum non audivi Missam, sed addere debes, & putabam tum esse obligationem audiendi. Similiter si dubitabas, an inesset malitia mortalis, an hujus vel illius speciei, quamvis postea certò rescias nullam in eo fuisse malitiam mortalem, aut illam spectare ad hanc vel istam determinatè speciem, debes confiteri te operatum esse cum illo dubio, quod habebas tum, quando operabaris, quia conscientia, quæ postea sequitur, impertinenter se habet ad actum commissum.

947. §. 2. Peccata sic sunt confitenda, sicuti conscientia nunc agnoscit & dicitur esse commissum, hinc

hinc si sciens se detraxisse, dicat, accuso me, si detraxerim, non satisfacit, quia non confitetur speciem, prout est in conscientia.

§. 3. Ignorantia vincibilis non est peccatum 948.
distinguitur ab eo, cujus est causa; unde quod fit ex illa, manet ejusdem speciei, cujus esset, si fieret cum scientia: Hinc qui ex vincibili ignorantia Festi omisit Missam, peccavit tantum contra præceptum Missæ, & satisfacit dicendo, die festo non audivi Missam, *Vasq. Sanch. in Decal. l. 1. c. 17. n. 15. & 23. Castrop. t. 2. d. 1. p. 16. n. 3. Dicast. De Juram. d. 2. à n. 244. Gob. in Quin. t. 5. c. 9. n. 53. Stoz. l. 1. p. 1. n. 51.* Quod si ignorantia esset affectata, *Lugo* idem tenet, quod de non affectata; è contra *Sanch.* putat per eam saltem notabiliter augeri malitiam, *Castrop.* dicit mutari speciem, adeoque exprimendum in confessione; quod verum est, si affectasset ignorantiam omnis legis divinæ, quia tum virtualiter adesset animus transgrediendi omnes leges, & voluisset à se tollere omnem remorsum, quo Deus homines à peccatis continet.

§. 4. Ignorantia culpabilis quandoque aperienda est, vel quia excusat à censura, vel quia quandoque fecit periculum peccandi in alia specie, uti si peccare volueris cum muliere ignorans ejus statum, sic enim te exposuisti periculo peccandi cum persona sacra, conjugata &c., & sic ex comparatione ista animi contraxisti malitiam sacrilegii & adulterii, *Dicast. d. 9. n. 387. & alii.*

§. 5. Quod fit ex errore, est ejusdem speciei 950.
cum illo, quod fieret ex vero judicio, hinc qui non audiverat Missam eo die, quo ex errore putaverat esse festum, satisfacit dicendo, non au-

divi Missam die festo, nam intelligebatur, apprehenso & existimato, *Henriq. Valent. Lugo. Aversa* q. 10. s. 10. §. *Si autem. Schild. cr. 1. n. 14.* Et consentit *Dicast. n. 715.* si perseverante errore ita sit confessus, nam per hoc explicavit totam malitiam. E contra si antequam confiteatur, errorem resciat, videtur esse contra sinceritatem Confessionis, si errorem non exprimat, qui enim occidit Paulum putans esse Petrum, non videtur satis sincerè confiteri, si rescians errorem dicat, occidi Petrum, quamvis Petrus fuerit apprehensus & existimatus. Et idem est de similibus casibus, re ipsâ enim dicit se in re fecisse aliquid, quod scit se in re non fecisse. Rectè etiam notant utriusque sententiæ Authores, absolute necessarium esse quandoque aperire errorem, imprimis ob reservationem vel censuram, quam ille non incurrit, qui falsò putavit materiam sui peccati illis esse subjectam; Deinde si peccatum aliter intelligi non possit, ut si quis confiteatur, non jejunavi pridie Circumcisionis, nam addere debet, & putabam me obligari, alioquin non intelligetur, quòd peccaverit.

951. §. 6. Putant *Val. Sayr. Salas* non esse opus in Confessione exprimere, sive peccatum factum sit cum conscientia dictante esse peccatum sive cum dubitante, an esset peccatum, sed *Schild. n. 13.* & alii dicunt hoc esse exprimendum, quia facere cum conscientia dictante, est notabiliter gravius, & quamvis peccata illa materialiter sumpta non distinguantur specie, formaliter tamen videntur sic differre, quia in priori est notabiliter major ratio offensæ & imputabilitatis. Hoc ipso autem, quòd pœnitens nihil ad-

dat, censetur se accusare de eo, quod fecerit cum conscientia dictante & non cum dubitante.

§. 7. Confitenda est species peccati infima, 952.
& non tantum subalterna aliqua seu generica, v. g. qui uni furatus est, alteri detraxit, alium occidit, non satisfacit dicendo, ter proximo feci gravem injuriam, sic enim explicat tantum genus peccati, quod est esse contra justitiam, sed debet descendere ad species infimas, quæ sunt facere injuriam in bonis fortunæ, & hoc est furtum, in bonis famæ, & hoc est detractio, in bonis corporis, & hoc est homicidium. Similiter quia peccare in certâ specie & se exponere periculo proximo talis peccati sunt ejusdem speciei, hinc qui semel exposuit se periculo ebrietatis & semel periculo turpis delectationis, non satisfacit dicendo, bis me exposui periculo peccandi mortaliter, sed explicare debet materias seu singulas species peccati, quas contraxit volendo proximum earum periculum.

§. 8. Non sufficit quomodocunque dicere 953.
speciem infimam peccati, quod quis fecit, sed dici debet illa species infima, quæ re ipsâ est admissa, v. g. furari decem & furari duodecim ducatos sunt ejusdem speciei infimæ, & tamen qui furatus est decem, malè confitetur dicendo, se furatum esse duodecim, quia dicit esse factum, quod scit non esse factum. Item peccate delectatione turpi & se exponere periculo proximo illius etiam sunt ejusdem speciei, & tamen qui semel delectationem habuit & semel se exposuit periculo, malè confitetur dicendo, bis delectatus sum, aut, bis me exposui periculo, sic enim vel confitetur, quod factum

M m 2

non

non est, vel non confiterur, quod re ipsa factum est.

954. Q. 134. *Quid addendum sit circa circumstantias in Confessione explicandas.* R. seqq. §. 1. Circumstantia peccati dicitur omne illud, quod quasi supponit peccatum in certa specie malitiae constitutum, eandem tamen malitiam aliter afficit, tanquam afferens certum aliquem modum, ideoque dicitur quasi circumstare seu accedere ad rationem substantialem peccati prius positam.

955. §. 2. Circumstantia peccati potest esse pertinens vel impertinens ad considerationem Theologicam: impertinens est, si nec augeat, nec minuat malitiam, uti quod peccetur ante vel post meridiem; & clarum est non esse opus de tali circumstantia facere mentionem in Confessione. Pertinens est, si augeat vel minuat malitiam peccati.

956. §. 3. Circumstantia pertinens potest augere vel minuere peccati malitiam, aliquando notabiliter in aestimatione morali, aliquando non notabiliter: & quando augeat vel minuit notabiliter, hoc potest fieri, quandoque intra eandem speciem, quandoque mutando speciem, v. g. furtum ex genere suo est peccatum mortale, sed est aliquid universalius quam furtum parvum vel magnum, sacrilegum vel non sacrilegum, hinc furari plus est circumstantia augens, furari minus est circumstantia minuens; furari mille ducatos est circumstantia augens notabiliter, ideoque dicitur notabiliter aggravans: è contrà furari medium ducatum est circumstantia notabiliter minuens furtum mortale, utraque tamen circumstantia relinquit

quit furtum in eadem simplici specie furti mortalis. Si autem fureris sacrum calicem, est circumstantia notabiliter augens malitiam & mutans speciem furti, non quod tollat speciem furti, sed quia facit accedere speciem sacrilegii; & dicitur circumstantia respectu malitiæ furti, quæ est quasi prima malitia istius actionis, quæ res aliena aufertur, illa tamen ratio rei sacræ non est circumstantia respectu sacrilegii, sed habet rationem objecti.

§. 4. Si circumstantia non notabiliter augeat vel minuat malitiam, non est opus de illa facere mentionem in Confessione, quia quod non notabiliter mutat, censetur parum, parum autem in moralibus pro nihilo reputatur. An verò circumstantia notabiliter aggravans & non mutans speciem, sit confitenda, dicitur à n. 975.

§. 5. Si circumstantia mutet speciem, sive hoc faciat augendo sive minuendo, hoc exprimi debet in Confessione. Hinc si blasphemasti, sed sine plena advertentia ad malitiam; si delectasti te objecto turpi, sed sine pleno consensu in delectationem, hæ circumstantiæ minuentes debent in Confessione exprimi, quia mutant speciem, & faciunt peccatum de se mortale, per accidens esse veniale: è contrà si furatus es acum sartori, sed quia sartor aliam acum non habebat, laborare & lucrari non potuit, teneris hanc circumstantiam addere, quia mutat speciem, & facit furtum de se veniale, per accidens esse mortale, ratione gravis damni ideo causati. Similiter si quis fecerit aliquid ex naturali oblivione præcepti, ut si comederit carnes non recordans esse jejunium, velit tamen confiteri,

quia timet, ne per negligentiam sit oblitus, tenetur addere se tum de ea prohibitionem non cogitasse.

959. §. 6. Tum circumstantia mutat speciem malitiæ in actu, si actus propter illam habeat notabiliter diversam disconvenientiam cum natura rationali vel lege æterna Dei: item si faciat habere oppositionem cum diversis specie virtutibus: item si faciat actum esse difforem legibus formaliter diversis. Et hæc omnia sequuntur ex dictis l. 5. à n. 118., ac postea dabuntur exempla.

960. §. 7. Circumstantiæ, quæ mutare possunt speciem malitiæ, præcipuè sunt sequentes, quas ex Cicerone & Aristotele refert S. Th. 1. 2. q. 7. a. 3. O., & continentur hoc versu:

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Exponuntur autem hoc modo: *Quis*, significat personam agentem vel patientem, non considerando illam secundum substantiam, sed secundum qualitatem aliquam, uti quod pauper sit furatus; quod Religiosus sit fornicatus; quod peccarit cum conjugata; quod frater fratrem occiderit. *Quid*, significat objectum, non consideratum secundum se, prout est hoc, in quod actus directè & primariò tendit, sed consideratum, vel secundum quantitatem, uti quod non unum sed mille aureos furatus sit; vel secundum qualitatem, uti quod furatus sit rem sacram; vel secundum aliquem effectum contingenter conjunctum, uti quod ex tali furto securæ sint discordiæ vel alia mala: Et ad *Quid* etiam reducitur circumstantia *circa quid*. *Ubi*, significat locum, uti quod aliquem occiderit vel se

polluerit in Ecclesia. *Quibus auxiliis*, significat media sive instrumenta & adjuutores, quibus usus est, uti quod virum nobilem percusserit, non gladio, sed fuste; quod ope dæmonis alium occiderit; quod alios secum cooperatores adidem crimen adduxerit. *Cur*, significat finem extrinsecum operantis, uti si furatus sit, ut se inebriaret. *Quomodo*, significat modum accidentalem, quo actio fit, nimirum plenè vel semiplenè deliberatè: ex malitia vel passione. *Quando*, significat tempus, uti an die festivo vel feriali fabulatus sit in Missa; an longissimo, an brevissimo tempore perstiterit in desiderio turpi.

§. 8. Propter circumstantiam, *Ubi*, putârunt 961: aliqui apud *Mendo Diss. 5. num. 54.* omne mortale saltem externum, quod fieret in templo, esse sacrilegium; sed rectè negant *Caj. Sot. Sanch. &* alii communiter: Quandonam autem ideo refundatur malitia sacrilegii, intelligetur ex dicendis n. 1016. & 1090.

§. 9. Circa circumstantiam, *Cur*, notandum 962: est, si finis, ob quem aliquis peccat, vel nullo modo, vel tantùm velialiter sit malus, uti si quis furetur, ut amico beneficiat, vel ut vanam gloriam caperet in lauta tractatione, non esse opus hunc finem explicare in Confessione, quia ex illo non refunditur nova gravis malitia in actum, uti contra aliquos probabiliùs tenent *Vasq. Henr. Cón. Lugo, Diana, Aversa q. 10. f. 10. Gob. in Quin. t. 5. c. 23. f. 1. subf. 7. Sporer n. 404.*

§. 10. Circa circumstantiam, *Quando*, aliqui 963: apud *Dicast. d. 9. n. 721.* putârunt peccata commissa die dominico vel festivo semper contrahere specialem malitiam ex circumstantia temporis, cui opinioni videntur favere *S. August.*

& S. Th. 2. 2. q. 122. a. 4. ad 3. his verbis, *Quia magis homo impeditur à rebus divinis per opus peccati quam per opus licitum, quamvis sit corporale, ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo, quam qui aliud opus licitum facit.* Etiam favere videtur jus Canonicum, Cap. Omnes. De feriis, *Omnes dies dominicos à vespera in vesperam cum omni veneratione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere; si enim tum ex motivo religionis sit abstinendum ab illicito opere, ergo qui tum peccat, facit contra virtutem religionis & committit sacrilegium, secundum dicta in l. 1. n. 626.* Sed contra est, nam SS. PP. & jus Canonicum tantum volunt diebus festis esse majorem causam abstinendi ab illicitis, quia dies illi dedicati sunt cultui divino, sed non ideo dicunt peccata alia istis diebus prohiberi ex motivo religionis. S. Th. tantum loquitur de eo, quod est spectato jure naturæ & considerato fine hujus præcepti, hinc subdit ex S. August. judæum, qui præcepto Ecclesiæ non tenetur, minus malè facturum, si in agro die dominico laboraret, quam si peccaret. Consequenter cum Authoribus gravissimis apud *Dicast. n. 722.* dicendum est circumstantiam temporis raro mutare speciem, hinc licet aliqui apud *Dicast. n. 723.* putent omne enorme crimen saltem die Veneris sancto, aut die, quo quis communicavit, commissum, hoc ipso esse diversæ speciei, tamen *Dicast. Lugo d. 16. n. 524. Aversa q. 1. f. II. Stoz l. I. p. I. n. 73.* alique communiter & probabilius contradicunt: attamen excipiunt, si quis v. g. die Veneris sancto publice haberet ludricam comœdiam, id enim esset in gravem irreverentiam contra Passionem Christi.

sti. Addit *Gob.* supra cap. 46. & 47. n. 2. posse esse grave scandalum, si quis die Veneris sancto v. g. se inebriaret. Quod si quis statim post communionem eat ad popinam, putat idem *Gob.* contrahere malitiam sacrilegii, quia irreverenter tractat corpus Christi. Idem dicit, si quis die Communionis etiam vesperi se inebriaret, sed oppositum est probabilius, tum quia dudum desit præsencia Christi, ideoque peccatum non videtur habere ullum ordinem ad sacramentum manè susceptum, tum etiam quia aliàs Sacerdotes quotidie celebrantes, quotiescunque peccarent, contraherent etiam malitiam sacrilegii, quod nemo dicit.

§. 11. Circumstantiæ generales peccatorum, 964.
uti quod sint contemptus Dei, injuria, inobedientia, ingratitude, irreligio, superbia, &c. non sunt necessariò addendæ, nisi expressè sint intentæ, quia quamvis speciales illæ malitiæ contrahantur, etiam tum, quando non intenduntur, sed cum sola advertentia illarum peccatur, tamen cum sint quasi transcendentales & imbitæ in omni peccato, hoc explicato factis intelliguntur: similiter is, qui peccat advertens se agere contra honestatem virtutis, non tenetur hoc addere, nisi ex odio vel contemptu virtutis processisset, uti n. 966. dicitur.

§. 12. Probabilius est quidem cum *Caj. Vasq.* 965.
Dicast. d. 2. dub. 25. contra *S. Bonavent.* & *Scot.* majorem esse ingratitude relabi post remissum semel peccatum quam primò labi, quia quamvis prima innocentia, quam excludit primum peccatum, videatur esse absolutè & materialiter majus bonum quam remissio peccati, (de quo videri potest *Suar.* d. 13. f. 2.) tamen

M m 5

cùm

cùm remissio fiat positivè indigno, præservatio autem fiat non indigno positivè, remissio præsertim sæpe facta, comparativè ad personam, cui fit, videtur esse major formaliter in ratione beneficii quàm præservatio, de hac tamen ingratitudine opus non est meminisse in confessione, uti habet communis cum *Dicast.* dub. 26. contra *Medinam*, quia quamvis hic ratione materiæ sit etiam suo modo specialis ingratitudo, tamen quantum ad formalem speciem malitiæ manet ratio generalis ingratitudinis imbibita in omni peccato, consistens in hoc, quòd offendatur Deus, à quo magna beneficia accepimus, sicuti si quis transgrediatur jejunium præceptum, quamvis sit suo modo specialis inobedientia, in quantum ejus materia est jejunium, tamen manet ratio generalis inobedientiæ imbibita in omni peccato.

966. §. 13. Circumstantia contemptus potest addere novam speciem, nam si quid fiat ex contemptu formali vel legislatoris ut talis, vel legis cujuscunque etiam levissimæ, prout pendens à potestate legislativa, vel cujuscunque honestatis, quæ est in aliqua virtute, semper est mortale distinctæ speciei à peccato, quod tunc committitur, uti dictum est l. 5. à n. 237. Hinc qui fornicatur ex contemptu castitatis, duplex specie peccatum committit contra castitatem speciatim aperiendum in confessione, nempe quòd fornicatus sit, & quòd hoc fecerit ex contemptu honestatis, quæ est in virtute castitatis.

967. §. 14. Cùm sæpe fiat, ut peccans non advertit ad certam malitiam vel circumstantiam, sequitur Confessarium non debere esse nimium in interrogandis omnibus, ad quæ non est verisimile

simile pœnitentem advertisse, quamvis enim contingere possit, ut adverterit, non debet tamen, inquit *Palav.* De pecc. d. 2. q. 2. a. 2. nu. 7. propter raros ejusmodi eventus imponi Confessariis tam gravis & perpetua indagandi obligatio, quæ prudentem quemlibet meritò deterreret ab officio Confessarii: Econtrà tamen si pœnitens prudenter credatur advertisse, & propter ignorantiam, oblivionem, timorem vel pudorem omittere, tenebitur Confessarius adjuvare quærendo, uti pluribus dicitur à n. 1745.

Q. 135. *An circumstantia consuetudinis sit aperienda in confessione.* R. §. 1. Per se loquendo non necessariò est aperienda, *Suar. Vasq. Regin. Bon. Aversa* q. 10. §. 10. §. Septim^o, *Lugo* d. 16. n. 201. contra *Tabien. Henriq. Fagund.* & alios apud *Dian.* p. 1. t. 7. R. 15. & 55. Ratio est, quia nemo, per se loquendo, tenetur bis confiteri idem peccatum, peccata autem præterita, per quæ est causata consuetudo, sunt antehac confessa, uti supponitur, & peccatum præsens non aggravatur sed potiùs minuitur ratione præcedentis consuetudinis, quæ aliquo modo minuit libertatem, ergo non est necessarium facere mentionem peccatorum præteritorum vel illius consuetudinis. *Nec obstat*, quòd per consuetudinem exposuerit se periculo proximo relabendi, nam si hoc antehac fecit advertenter, quod rarum erit, est speciale peccatum, de quo debet se speciatim accusare, secundùm dicenda n. 970. De cætero exponere se periculo proximo peccati & statim ideo peccare, non sunt duo peccata sed unum tantùm, quòd satis explicatur explicato ipso peccato inde secuto, uti

omnes

- omnes communiter fatentur cum *Lugo* n. 511.
969. §. 2. Si consuetudo sit causa vel occasio proxima actuum objective malorum, etiam si hi actus forte propter inadvertentiam non sint peccata, tamen est sub mortali obligatio emendandi ejusmodi consuetudinem; & si quis hoc neglexerit, tenetur se accusare de hac negligentia, *Suar. Sanch. Laym. Regin. Lugo* à n. 204. *Diana* p. 3. t. 5. R. 62. contra *J. Sanch. & Moyam*. Quando nam autem ejusmodi actus etiam inadvertenter facti retineant suam malitiam objectivam, dictum est l. 5. n. 48.
970. §. 3. Etiam tum confitenda est consuetudo, si adhuc sit voluta, & pergat esse proxima occasio relabendi, sicuti enim, qui voluntariè & advertenter per actus frequentatos contrahit consuetudinem peccandi, quæ ipsi est occasio proxima novorum peccatorum, peccat dupliciter, nempe ipso actuali peccato, v.g. blasphemix, deinde etiam contrahendo illam consuetudinem, quæ erit causa proxima secutarum blasphemiarum objective malarum, ita etiam peccat dupliciter, qui blasphemat & voluntariè pergat augere vel retinere talem consuetudinem, ideoque confitens dicere debet, blasphemavi sæpissimè & cito blasphemando advertenter induxi aut emendare nolui consuetudinem blasphemandi, *Sayr. Valent. Laym. Dicast. d.* 9. nu. 412. *Sporer* in *Decal.* p. 1. t. 1. c. 7. n. 54.
971. §. 4. Etiam aperienda est peccandi consuetudo, si Confessarius de ea interroget, uti constat ex prop. 58. ab *Inn. XI.* damnata, *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.* Hinc opinio aliquorum, qui hoc negarunt, non est probabilis. Ratio est, quia Con-

Confessarius, imprimis tanquam Judex, habet jus cognoscendi, an pœnitens serio proponat emendare sua peccata necne, item an non forte adhuc sit in occasione proxima relapsuum, ergo habet jus interrogandi de consuetudine peccandi, nam ubi hæc est, sæpe deest propositum emendandi, aut remanet occasio proxima. Deinde etiam ut Medicus habet jus interrogandi, nimirum in ordine ad præscribenda remedia emendandi talia peccata consuetudinis, ideoque per accidens tum erit obligatio sæpius indirectè saltem manifestandi eadem peccata.

§. 5. Si pœnitens sit doctus simulque certus se esse rite dispositum nec indigere consilio Confessarii, putant plures cum *Moya* à n. 13. tum non teneri respondere, sed videtur tenendum oppositum cum *Carden.* in 2. crisi diff. 37. à n. 35. tum quia Confessarius habet jus se etiam ex parte sua certificandi de istis, ergo pœnitens habet obligationem respondendi, tum quia pœnitens sæpe falsò præsumit se satis doctum aut non subesse causam. Peccaret tamen Confessarius, si ex mera curiositate hoc indagaret, neque pœnitens tum teneretur respondere. Nec debet Confessarius ad singula peccata inquirere, fecistine hoc sæpius? meritò enim tum præsumeretur ex curiositate inquirere, & si pœnitens tum teneretur semper respondere, posset Confessarius quandoque totam ejus vitam explorare, quod nimis durum est & redderet confessionem meritò odiosam omnibus.

Q. 136. *An illa, quæ ex consuetudine mortaliter mala postea inadvertenter fiunt, sint confitenda.* 973.
 & §. 1. Rarò ista fiunt sine ulla advertentia malitia, aderit enim communiter advertentia saltem

tem virtualis sive tenuis & quasi imperceptibilis, quæ sicuti sufficit ad actu bene operandum, ita etiam ad actu peccandum.

974. §. 2. Si supponamus, quando ista fiunt, nullam prorsus adesse advertentiam malitiæ, talia non habebunt ullam novam malitiam formalem, uti constat ex dictis l. 5. à n. 16. & consequenter cum ista in se non sint peccata, nec externè compleant peccatum aliquod internum, sed tantùm sint effectus peccati, secundùm dicta n. 944. non est obligatio ista confitendi, sed satis est confessum esse vel confiteri actus antecedentes, per quos contracta est talis consuetudo, vel neglecta ejus emendatio, *Suar. de juram. l. 3. c. 8. n. 5. Sanch. in Dec. l. 3. c. 5. num. 33. Amic. De pecc. d. 22. n. 51. Dicast. hic d. 9. à n. 411.* Quod verum est secundùm multos cum *Dicast. de juram. d. 2. n. 198.* quamvis consuetudo illa non sit retractata, tales enim v.g. blasphemiam indeliberatæ non sunt voluntariæ, nec in se, uti supponitur, nec in causa, quia ista consuetudo non est quid voluntarium, quod pœnitens debeat aut possit statim à se depellere, sed est habitus naturalis necessariò relictus ab actibus, qui habitus abjici non potest etiam à volente & retractante. Addit *Dicast.* talem consuetudinem non videri semper esse causam vel occasionem proximam peccati; nam quandoque etiam fortiùs inclinant ipsamet complexio naturalis & concupiscentia ex peccato originali orta, neque tamen hæc necessariò debent positivè expelli aut retractari, sed satis est habere propositum se continendi à peccatis, ad quæ inclinant.

975. Q. 137. *An confitenda sint circumstantia nota-*
bilis

biliter aggravantes peccatum intrà eandem speciem
 Re. Quales hæc sint, dictum est n. 956. An autem
 confitendæ sint, disputant Authores, utrinque
 ferme æquè probabiliter, uti constabit ex seqq.

976.
 §. I. Circumstantias illas non esse necessariò
 confitendas, docent *S. Th. S. Bonav. S. Anton.* a-
 liique probatissimi Authores plures quàm 45.,
 quos refert & sequitur *Diana* p. 1. t. 7. R. 1. p. 3.
 t. 4. R. 67. Item *Aversa* q. 10. s. 8. ad quos ac-
 cedunt *Palav. c. 33. Dicast. d. 9. n. 180. Moyat.*
 3. d. 3. q. 3. à n. 14. *Haun. c. 8. controvers. 2. Illf. à*
 n. 74. *Stoz* l. 1. p. 1. à n. 83. etiam plurimos re-
 ferens. Rationes præcipuæ sunt, 1. quia *Trid. sess.*
 14. De pœn. c. 5. volens docere, quid confiten-
 dum sit, tantùm loquitur de specie & circum-
 stantiis mutantibus speciem, ergo sufficienter
 innuit tantùm aggravantes non esse necessariò
 confitendas, alioquin non processisset doctri-
 naliter, sed valde mancè, sicuti, inquit *Lugo* di
 16. n. 108., qui doctrialiter procederet & ex-
 plicaret necessitatem confitendi peccata, sem-
 perque adderet, quæ mortalia sunt, sufficien-
 ter doceret venialia non necessariò esse confi-
 tenda, ergo. *Conf. nam Trid. expressè addit nihil*
aliud à pœnitentibus in Ecclesia exigi. 2. Est con-
tra praxin omnium Confessariorum & pœni-
tentium, vel interrogare vel edicere circum-
stantias tantùm aggravantes, inquit Vasq. q. 19.
a. 1. dub. 2. quod saltem verum est de circum-
stantiis se tenentibus ex parte actûs, v. g. quam-
diu duraverit actus peccati, quàm fuerit inten-
sus &c., quæ omnia etiam cognitu sunt difficil-
lima, ergo non est obligatio hæc addendi, ergo
nec alias circumstantias tantùm aggravantes se-
tenentes ex parte objecti, argumenta enim ad-
 versa-

versa-

versariorum æqualiter procedunt de omnibus, nam sicuti furtum 100. ducatorum moraliter æquivalet 1000. furtis unius ducati, ita odium Dei per horam continuatum æquivalet pluribus odiis intrà eandem horam repetitis. 3. Alioquin etiam teneberis explicare quantitatem materiæ detractiōnis; item an persona sit valde honorata vel non, nec sufficeret dicere fuisse absolutè gravem; item teneberis addere circumstantias notabiliter minuētes intrà speciem mortalis, v. g. quod feceris ex metu, cum aliqua passione, hæc autem sunt contra sensum communem, inquit *Lugo* à n. 112. ergo. 4. Certum est non omnino constare illas circumstantias esse confitendas, in dubio autem, an existat lex, non obligat, uti ex communi dictum est l. 1. à n. 272. Deinde cum *Trid.* egerit de obligatione confitendi circumstantias, & non expresserit obligationem confitendi aggravantes, præsumendum est non esse, quia contra illum, qui Jus clarum dicere potuit & non dixit, interpretatio est faciēda, uti ex Jure probat *Moya* d. 1. q. 5. n. 13.

977. §. 2. Circumstantias illas esse necessariò confitendas, docent Auctores non minùs nobiles, inquit *Cardenas* in 2. crisi d. 2. n. 1., quorum 25. adductis locis referunt *Diana* & *Aversa* supra, inter quos sunt *Alenj.* *Caj.* *Suar.* *Sot.* *Henriq.* *Con.* *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 32. n. 39. vocans verissimam sententiam. Accedunt *Steph.* à *S. Paulo*, *Semery*, *Tann.* q. 7. n. 53. referens plures, *Arr.* d. 32. f. 1. & seqq. *Amic.* d. 13. f. 6. *Gonet* d. 10. a. 3. *Platel.* n. 783. *Gorm.* p. 2. à n. 139. *Todtf.* q. 98. §. 3. *Bonæspei* de pecc. d. 4. à n. 85. ubi n. 122. dicit sententiam hanc non esse quidem de fide, at-

tamen

tamen attentis locutionibus *Tridentini* videri manifestè deduci ex principiis fidei, oppositam autem infirmis valde & parùm *Tridentino* consonis inniti fundamentis. *Vasq.* q. 9. l. a. l. dub. 2. num. 6. fatetur hanc sententiam esse in scholis communem. *Esparsa* q. 90. a. 4. ad 8. tenet, si circumstantiæ se teneant ex parte objecti, esse confitendas, & addit oppositum suaderi non posse ratione aut indicio ullo sufficiente ad probabilitatem: si autem circumstantiæ se teneant ex parte actûs, tenet non necessariò esse confitendas: & videtur idem sentire *Sporer* n. 410. & 422.; sed idem videtur valere de utrisque circumstantiis. Rationes sunt 1. Auctoritas *Catechismi Romani*, qui jussu *Pii V.* conscriptus & ex Decreto *Trid.* editus, mentem *Trid.* optimè erit assecutus, sic autem habet *De pæn. c. 9.* Neque verò solum peccata gravia narrando explicare oportet, verùm etiam illa, quæ unumquodque peccatum circumstant, & pravitatem valde augent vel minuunt. Quòd autem loquatur de peccatis distinguendis secundùm circumstantias partim aggravantes, partim mutantes speciem, patet in exemplo furti, quod subjicit his verbis: *Furtum etiam in peccatis numerandum est, verùm si quis aureum nummum furetur, leviùs omnino peccat, quàm is qui 100. vel 200. vel ingentem aliquam auri vim, præsertim verò, qui sacram pecuniam abstulit.* Et addit: *Hec igitur, ut diximus, enumeranda sunt, quæ verò pravitatem rei magnoperè non augent, sine crimine omitti possunt.* Accedit *Cap. Consideret 1. De pæn. Dist. 5.* ubi inter cætera dicitur, pœnitentè debere considerare qualitatem criminis, quantum in eo perseveraverit: & ut cognoscat augmentum peccati, ut consideret cujus ætatis fuerit, cujus

sapientiae &c. quia, inquit, *omnis ista varietas confitenda est.* 2. Hoc est confitendum, quod scire debet Confessarius prout Judex & prout Medicus, uti manifestum est ex *Trid.* supra, sed Confessarius prout Judex & prout Medicus scire debet circumstantias etiam tantum aggravantes: Imprimis ut Judex, quia debet judicare de gravitate criminum & poenam convenientem imponere, uti constat ex *Trid.*, hæ autem circumstantiæ notabiliter augment malitiam, ideoque etiam notabiliter mutant iudicium Confessarii, præsertim in ordine ad imponendam satisfactionem, uti manifestum est ex Canonibus poenitentialibus, qui habentur in fine *Decreti Gratiani*, in quibus designantur notabiliter diversæ poenitiæ pro peccatis ejusdem speciei, ob solas diversas circumstantias aggravantes, uti patet in casu 21. 22. 37. 38. aliisque. Similiter debet Confessarius prout Medicus easdem circumstantias scire, alioquin non scitur status ægri: & sicuti debet Medicus corporalis scire, v. g. an notabiliter diutius solitò tenuerit febris, frigus vel æstus, ita Medicus animæ, uterque ideo, ut judicare possit de gravitate morbi & opportuna præscribere remedia. *Si dicas*, satis esse, quòd Confessarius possit illa interrogare & poenitens teneatur fateri. *Contra* est, nam poenitens tenetur ea sponte suâ dicere, super quæ Confessarius debet hîc & nunc esse Judex vel Medicus, alioquin dicam nequidem teneri dicere circumstantias mutantem speciem, nisi interrogetur: hinc 3. Poenitens debet suâ sponte hoc confiteri, quod mutat speciem peccati saltem moraliter, sive in æstimatione prudentum, uti manifestè colligitur ex con-

textu Trid. suprà, sed circumstantia notabiliter
 aggravans mutat moraliter speciem peccati,
 ergo. *Prob. min.* Species peccati est apparentia
 & æstimatio, quam de peccato concipere de-
 bent viri prudentes, nam species rei dicitur
 quasi facies & forma, secundùm quam res ap-
 pareat & æstimari debet, sed circumstantia no-
 tabiliter aggravans mutat apparentiam & æsti-
 mationem, quam de peccato concipere debent
 viri prudentes, ergo. *Prob. minor.* Ponamus
 quartam partem aurei esse materiam levem; si
 furer medium aureum, hæc circumstantia ag-
 gravans mutat moraliter apparentiam & æsti-
 mationem, quam de hoc secundo furto conci-
 pere debent viri prudentes, uti certum est, nam
 furtum quartæ partis aurei debebat apparere
 tantùm leve & æstimari peccatum veniale, fur-
 tum autem medii aurei debet apparere grave
 & æstimari esse peccatum mortale, uti suppo-
 nitur, ergo si iterum furer 1000. aureos, hæc
 circumstantia aggravans debebit facere, ut hoc
 tertium furtum apud prudentes appareat &
 æstimetur moraliter aliud à furto medii aurei,
 minor enim est dissimilitudo quartæ partis au-
 rei ad medium aureum, quàm medii aurei ad
 1000. aureos, ergo. 4. Si furtum medii aurei se-
 mel avertit à Deo, furtum mille aureorum æ-
 quivalenter saltem decies avertit à Deo, & re-
 ipsa meretur odium Dei ac pœnam, quæ re-
 sponderet saltem decem furtis medii aurei,
 cum ille unicus actus moraliter æquivalet il-
 lis pluribus, uti fatentur adversarii; similiter
 odium Dei continuatum per totum diem mo-
 raliter æquivalet pluribus odiis post retracta-
 tam voluntatem aliquoties repetitis intrà eun-
 dem

dem diem: multa autem furta vel odia ita repetita essent in Confessione explicanda ratione numeri formaliter multiplicati, nec satisfaceres dicendo, furatus sum mille aureos, habui odium in Deum, sed deberes addere, per tot vi- ces, uti certum est, ergo similiter addere debet furtum fuisse 1000. aureorum, & odium fuisse ita diu continuatum. 5. Circumstantia, quæ speciem tantum aggravat, sæpè addit majorem malitiam, quàm circumstantia, quæ speciem mutat, sic enim majorem apud Deum culpam & pœnam incurrit, qui ex loco profano furatur 1000., quàm qui ex loco sacro furatur unicum aureum, ergo si sit obligatio addendi hanc circumstantiam loci, etiam erit obligatio ad- dendi illam circumstantiam gravitatis. *Prob. conf.*, quia quòd sit obligatio confitendi, quan- do mutatur species, inde non est, quia præcisè est alia species, sed quia cum alia specie accedit malitia notabiliter alia, si enim accederet nova species absque nova malitia, non esset obligatio exprimendi, uti omnes fatentur, ergo si accedat notabiliter nova alia malitia, quamvis non sit formaliter species, erit obligatio exprimendi. 6. Circumstantia aggravans est materia neces- saria Confessionis, ergo debet exprimi. *Prob. ant.* Si non esset materia necessaria, ergo qui furatus est 1000. non confitetur invalidè, si di- cat se esse furatum unum aureum, quia furatus est illum unum, & quod reticet, non est mate- ria necessaria Confessionis, uti volunt adver- sarii; imò quamvis mentiretur, dicendo se esse furatum unum tantum, tamen mendacium esset circa materiam non necessariam Confes- sionis, ergo non ideo invalidaretur Sacramen- tum

tum, secundum dicenda n. 1177., hoc autem non concedunt adversarii, ergo.

§. 3. Rationes, saltem aliquæ, pro utraque 977.
sententia sunt graves, sed rationes pro sententia affirmativa, videntur esse graviores, hinc ad rationes pro negativa *R. Ad 1. Trid.* noluisse expressè definire quæstionem inter Authores controversam, at tamen sufficientia jecit fundamenta pro parte affirmativa, nam per circumstantias mutantem speciem intelligit illas, quæ mutant vel formaliter ratione alterius planè malitiæ, vel æquivalenter seu moraliter ratione malitiæ ita aggravatæ, ut in æstimatione prudentum censeretur debere aliud quasi specie vel saltem aliud numero peccatum, uti in ratione tertia dictum est, & colligitur ex toto contextu *Tridentini*, omnis autem alia species & numerus est explicandus, ergo. Ex *Conf.* nihil sequitur, uti fatetur *Lugo*, tantum enim dicit nil exigi præter Confessionem mortalium, quæ poenitens agnoverit post diligens examen, ubi nullus est sermo de circumstantiis mutantibus speciem. *Ad 2. Tann. n. 64.* dicit praxin timoratorum stare pro nobis: si tamen sit praxis aliorum contraria, hæc procedit ex probabilitate sententiæ benignioris, quam plures antehac sequebantur. *Ad 3.* Admitto circumstantias notabiliter aggravantes, si facile etiam à rudibus cognoscantur, etiam si tantum ex parte actûs se teneant, esse addendas: intellige semper, si sint majores, quam ordinariè soleant esse, ideoque non intelligantur per expressionem actûs: minuentes autem pertinent ad ordinarium modum peccandi, hinc si nihil addatur, præsumi debent. Quod si aggravantes igno-

rentur, aut si nimia foret difficultas in eis dignoscendis aut exprimendis, per accidens excusaberis, tantum enim teneris ad hoc, quod moraliter potes: monetque rectè *Tam.* n. 63., ne Confessarii sint circa illas inquirendas nimii, sed potius relinquunt pœnitentes suæ opinioni.

Ad 4. Nego hic esse purum dubium de lege, nam major est probabilitas pro lege, ergo etiam probabilius est esse obligationem legis, nec plus volumus, quod *S. Tho.* attinet, quam vis ipse in 4. *Dist.* 16. q. 3. a. 2. quæstiu. 5. aliisque pluribus locis apud *Moyam* suprâ n. 14. videatur satis clarè tenere sententiam negativam, ideoque ipsius autoritas addat multum ponderis, tamen non tenet illam ut absolutè veram, sed tantum ut probabiliorem: & quia hæc scripsit junior, putarunt *Sotus* & *Canus* apud *Moyam* mutaturum fuisse sententiam, si suæ Summæ ultimam manum imposuisset, sed hoc valde incertum est. Quod autem *Gonet* n. 58. & *Gormaz* n. 143. & 174. aliique conentur eum explicare pro se, vix persuadebunt legenti, uti ostendunt *Moya* n. 17. & *Illj.* n. 77.

De tota quæstione videri etiam potest *Arriaga* d. 32. per quatuor Sectiones, fusè propugnans hanc sententiam affirmativam.

978. Q. 138. *An opinio negans circumstantias aggravantes esse confitendas sit nunc damnata pro praxi.*
- R.* Aliqui affirmant, quia *Inn.* XI. declaravit sequendam esse sententiam ruiorem, quando agitur de valore Sacramenti, hic autem videtur agi de valore Sacramenti, nam cum Confessio integra sit pars essentialis Sacramenti, si omitantur circumstantiæ aggravantes, probabile est Confessionem non fore integram, sed defecturam

turam partem essentialem Sacramenti, ergo. E
 contra alii cum *Carden.* in 2. crisi d. 2. n. 107. re-
 etè docent sententiam illam non contineri sub
 damnatione, quia sequendo illam Sacramen-
 tum non exponitur periculo nullitatis, certum
 enim est ad valorem non requiri Confessio-
 nem materialiter integram, sed sufficere inte-
 gram formaliter, qualis hìc erit, ergo quamvis
 opinio negans circumstantias illas esse confi-
 tendas coram Deo esset falsa, Sacramentum
 adhuc esset validum, uti validum est, si quis ex
 oblivione omittat peccatum vel circumstan-
 tiam, quæ mutat speciem, aut si omittat bonâ
 fide putans se non teneri confiteri, idem enim
 est, inquit *Lugo* d. 19. n. 31. non recordari ali-
 cujus peccati vel ignorare obligationem confi-
 tendi illud. Atque ex his infertur, quòd neutra
 opinionum probabilium, quarum una affirmat,
 alia negat peccata aliqua differre specie, subja-
 ceat damnationi, v. g. sententia, quæ dicit dele-
 ctationem morosam circa personam liberam &
 circa conjugatam non differre specie, quamvis
 sit minus tuta, non ideo est damnata pro praxi,
 quia si fortè falsa est, nihilominus relinquit Con-
 fessionem formaliter integram & reliquas ejus
 partes essentielles, ergo non exponit Sacramen-
 tum periculo nullitatis, sed manet practicè pro-
 babilis,

Q. 139. Quomodo distinguenda sit species in pec- 979.
 catis contra fidem, spem, charitatem. R. S. I. Erro-
 res vel dubia circa fidem sunt ejusdem speciei,
 in quacunque materia sint, *Regin. Diana* p. I. t. 7.
 R. 46. p. I. t. 7. R. 34. *Less.* in auct. v. Confessio cas.
 9. Hinc qui dubitavit, semel de Eucharistia, se-
 mel de purgatorio, semel de æternitate animæ,

satisfacit dicendo, ter dubitavi in fide, quia tota malitia consistit in hoc, quod non satis tribuatur authoritati Dei, quæ est eadem in omnibus. Econtra tamen culpabilis ignorantia mysteriorum fidei, error in fide & positiva hæresis cum pertinacia distinguuntur specie.

980. §. 2. Probabilius est cum *Suar. Sanch. Castrop.* & aliis apostasiam à fide specie differre ab infidelitate, tum quia deficiendo à fide læditur speciale jus, quod Ecclesia per Baptismum acquisiverat in personam hominis fidelis, tum etiam, quia est specialis irreverentia contra characterem Baptismi, si deseratur fides in eo suscepta, cujus veluti sigillum est iste character, attamen non est opus hoc exprimere in Confessione, hoc ipso enim, quod aliquis confiteatur se defecisse à fide, intelligitur, quod fecerit post Baptismum, quia peccata ante Baptismum facta non sunt materia Confessionis. Quod si quis post susceptam Confirmationem deficiat à fide, putat *Carden.* in 2. crisi d. 30. n. 55. accedere speciem irreligiositatis per hoc, quod, cum Confirmatio specialiter det auxilia gratiæ ad retinendam fortitudinem in suscepta ac defendenda fide, ideo obligat ad excludendam infidelitatem, ipse contra eam gratiam peccet, eamque admittens à infidelitate destruat; sed ratio ista non videtur firma, alioquin etiam erit specialis irreligiositas, si quis gratiam in Sacramento Pœnitentiæ in ordine ad emendanda peccata acceptam iterum abjiciat per eadem peccata repetita. Si tamen defectio fiat post professionem fidei juratam, accedit species sacrilegii, propter juramentum, quod frangitur.

981. §. 3. Defectio à fide ad Judæismum, Paganismum

nismum, hæresin, specie inter se distinguuntur, *Lugo* d. 16. n. 291. *Dicast.* d. 9. n. 556. cum communi contra alios. Ratio est, quia hæ sectæ ob diversos ritus valde diversam habent oppositionem cum religione, judaismus per superstiosam observantiam, paganismus per idololatriam, hæresis per alia ab his specie distincta peccata. Hinc etiam si quis vellet potius deficere ad hanc hæresin quàm illam, si hæ hæreses inducant ad diversa peccata, vel habeant ritus notabiliter diversos religioni oppositos, etiam hæreses inter se distinguuntur specie, & ita docent *Lugo* & *Dicast.* Calvinismus, qui habet ritum invalidi Sacramenti Eucharistiæ, distinguitur specie à Lutheranismus. De mendacio circa fidem dicitur n. 1095.

§. 4. Peccare cum spe veniæ, vel cum proposito confitendi, vel contra vehementissimam inspirationem, vel contra firmissimum propositum non peccandi, non inducunt novam speciem, ideoque sufficit dicere simpliciter peccatum, *Comit. Lugo, Tamb. Dicast.* n. 703. *Sporer* n. 216. Si tamen quis peccet, quia sperat Deum facile remissurum, accedit nova species, quæ est præsumptio de misericordia Dei. Si ideo iterum peccet, quia jam antè, illud peccatum commiserat, & putat utrumque eadem facilitate per unicam confessionem remittendum, erit error & præsumptio de eadem misericordia Dei.

§. 5. Si quis peccet mortaliter, v. g. furetur rem notabilem, non intendens quidem, atamen advertens, quòd per hoc sibi inferat mortem spiritualem animæ, *Arr.* de pecc. d. 44. n. 13. & *Bonæspei* de pecc. d. 8. n. 31. dicunt contra-

here novam speciem contra charitatem propriam. Idem dicit *Oviedo* de pecc. contr. 2. n. 59. quamvis peccans prius fuisset in uno mortali, quia qui faceret aliquid, advertens propter hoc si inferendam mortem aut gravissimam poenam corporis, item qui per prodigalitatem se spoliaret maximâ parte bonorum, secundum *S. Th.* 2.2. q. 119 a. 3. specialiter peccaret contra charitatem propriam; ergo multò magis hic. Aliqui rationi illi non acquiescunt, alias, inquit, qui peccaret venialiter, hoc ipso peccaret mortaliter, quia infert sibi majus malum quàm sit omnis poena corporis, & quàm sit carentia omnium bonorum temporalium: quidquid sit de hoc, saltem probabilius est cum *Vasq. Less.* & aliis per hoc non contrahi specialem malitiam, quæ in confessione explicari debeat, quia hoc est commune & veluti imbitum in omni mortali, quod ideo cognoscitur esse mortale, quia infert mortem animæ, adeoque est circumstantia veluti transcendens, quæ fati intelligitur. Et hæc etiam est ratio, cur occidens alium coram Judice, à quo ideo suspendetur, peccet contra charitatem propriam, ut habet communis contra *Tann.* de pecc. d. 4. q. 3. num. 72. & occidens alium coram Deo, à quo ideo damnabitur, non ideo peccet contra charitatem propriam peccato in confessione explicando, quia nempe damnari à Deo est commune & proprium omni homicidio, non item suspendi. Docent tamen *Arr. & Bonaspici* de pecc. d. 5. n. 137. si quis ob certum peccatum incurrat excommunicationem, debere hoc specialiter addere in confessione, quia contra charitatem propriam est se privare specialibus

libus istis bonis, scilicet communione fidelium, suffragiis Ecclesiæ, jure ad sepulturam &c. quamvis in hoc iterum contradicat *Tann.*

§. 6. Qui inducit alterum ad mortale, con- 984-
trahit saltem duplicem specie malitiam, imprimis contra charitatem proximi, cui causat ruinam spiritualem, deinde malitiam illius peccati, ad quod fit inductio, hinc qui induxit ad furtum, non satisfacit dicendo, fui alteri causa gravis peccati, sed addere debet, furti; & idem est de aliis materiis: Ratio est, quia singulæ virtutes obligant, ne directè procuremus aliquid contra se agi, ut rectè *Bonac. & Tamb. De conf. l. 2. c. 7. n. 14.* cum communi. Et propter hoc putat *Oviedo*, quòd consulens homicidium plùs peccet, quàm ipsemet homicida, quia consulens est moraliter homicida, & simul peccat contra charitatem: sed alii dicunt peccare quidem plùs extensivè, non tamen ideo plùs intensivè, quia cùm consilium revocari possit vel nihil persuadere, non est ita efficax nec proximè attingit vitam proximi, uti occisio: Quidquid sit de hoc, de quo videri potest *Dicast. à n. 533.* rectè probant *Lugo n. 140. & Dicast. à num 270.* contrahi diversam speciem malitiæ, imprimis primariam contra virtutem, ad quam fit inductio, uti dictum est; deinde contra eandem virtutem adhuc aliam secundariam specie distinctam à priori, quia hoc ipso, quòd alter habeat præceptum, v. g. non furandi, Jure naturæ in aliis hominibus resultat obligatio non inducendi ad furtum, hinc inducens contrahit malitiam primariam contra virtutem justitiæ, quæ obligat ad non procurandam sui violationem, deinde secundariam, non cooperandi alteri in pec-

peccato iniustitiæ : utraque tamen hæc malitia
sufficenter explicatur dicendo, induxi aliquem
ad grave furtum.

985. §. 7. Si inductio fiat ad actum inducenti &
inducto communem, v. g. ad turpe collo-
quium, *Castrop. tr. 23. p. 9. n. 12. Tamb. c. 4. nu. 3.*
Burgh. cent. 1. cas. 70. putant non esse speciali-
ter contra charitatem proximi, adeoque opus
non esse addere, an fuerit inducens an inductus,
quia videtur esse ejusdem speciei, sive præve-
niendo sive tantum cooperando causare rui-
nam proximi. Sed oppositum videtur proba-
bilius, longè enim major est deformitas & im-
putabilitas dedisse causam peccato aliàs non
futuro, quàm post causam aliunde datam esse
cooperatum.

986. §. 8. Si scandalum, quod datur ad morta-
le, sit tantum indirectum, id est, si non inten-
datur peccatum proximi, sed tantum prævidea-
tur secuturum ex mea actione, *Less. Salas, Hurt.*
Lug. à n. 159. Tamb. c. 1. n. 105. dicunt peccari
tantum contra charitatem, ideoque satis esse
dicere, quod fueris causa gravis peccati alte-
rius, tacendo quod fuerit v. g. in materia casti-
tatis, quia castitas aut quævis alia virtus non vi-
detur obligare, ut caveamus alienas prævarica-
tiones circa ipsas, sed tantum ne positivè ad eas
inducamus. E contra *Laym. Bonasp. Oviedo de*
peccat. contro. 2. à n. 96. Stephanus tr. 3. d. 3.
n. 70. Dicast. n. 336. & alii dicunt adhuc con-
trahi speciem peccati, ad quod datur scanda-
lum, quia talis saltem interpretativè vult pec-
catum alterius, volendo sinè justa causa ponere
aliquid, ad quod prævidet illud secuturum, er-
go contrahit ejus malitiam in confessione ex-
pli-

plicandam, & hanc sententiam etiam in praxi tenendam esse dicit *Gob. in Quin. t. 5. c. 13. n. 62.* licet priorem defendat ut probabilem.

§. 9. Ex dictis sequitur. Si sermone vel facto **987.** turpi dedisti scandalum presentibus, teneris addere, quales fuerint hæ personæ, si per hoc in illis diversa peccata causasti; nam contraxisti easdem malitias, quas causasti in illis, hinc si causasti turpem delectationem in Religioso, contraxisti malitiam sacrilegii, si causasti turpe desiderium in conjugato, contraxisti malitiam adulterii, & ita de aliis, quia peccasti contra illas virtutes, quæ obligabant te, ne aliquem ad earum transgressionem induceres. Addit *Sporer*, si v. g. Parochus det parochianis scandalum, peccare etiam specialiter contra justitiam, quia ratione officii ex justitia quadam legali tenebatur eis præluere bono exemplo, quod tamen *Dicast. n. 598.* negat de Confessario peccante cum suo pœnitente extra confessionem, v. g. furante cum illo, nam tum est extra obligationem sui muneris.

§. 10. Quando nihil facio, per quod directè **988.** vel indirectè inducam proximum in peccatum, sed me habeo negativè & tantum non impedio ipsius v. g. furtum, potero quidem peccare contra charitatem, si peccatum non impediam, quando commodè possum, secundum dicta l. 2. n. 208., attamen non contraho speciem malitiæ contra justitiam, vel virtutem, contra quam peccat proximus, quia hæ virtutes me non obligant, ut illas positivè in altero procurem, sed tantum ne directè vel indirectè inducam ad illarum violationem, *Suar. Cõn. Lug. Dicast. n. 339.*

§. 11.

989. §. 11. Sufurratio, quâ dissolvitur amicitiam inter propinquos, v. g. inter patrem & filium, habet speciem distinctam malitiæ ab ea, quâ dissolvitur amicitiam inter non propinquos, quia prior non tantum opponitur charitati sed etiam pietati.

De peccatis alienis plura dicentur à n. 1131.

990. Q. 140. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra primum preceptum Decalogi. R. §. 1. Superstitio cum pacto explicito distinguitur specie ab ea, quæ est cum implicito tantum & tacito, quia longè diversa malitia est expresse dæmonem invocare, quàm facere aliquid, propter quod dæmon se ingerat, *Sanch. Bonac. Castrop. t. 17. d. 1. p. 3. num. 11. & alii contra Dian. p. 1. t. 7. R. 66.*

991. §. 2. Divinatio est ejusdem speciei, si fiat per aves, stellas, aquam &c. nam materialiter se habet instrumentum, *Less. Dian. Stoz l. 1. p. 1. n. 65.* Si autem sacra misceantur profanis, accedet species sacrilegii contra religionem.

992. §. 3. Idololatria tantum externa distinguitur specie ab ea, quæ simul est interna, quia cum hac adest stricta hæresis vel infidelitas.

993. §. 4. Simonia juris naturalis sive divini specie distinguitur à simonia juris tantum ecclesiastici, hinc si quis emerit unum Beneficium ecclesiasticum & alterum propriam auctoritate permutarit, non satisfacit dicendo, bis commissi simoniam, quia notabiliter pejus & turpius est rem temporalem æquiparare & commutare cum spirituali, quàm spiritualem cum spirituali.

994. §. 5. Fictio externa simoniæ, ut alter sic inducatur v. g. ad dandam pecuniam pro Beneficio, quamvis non habeat speciem primariam simo-

simonia, habet tamen speciem mortalis cooperationis ad eam, ut ab altero committenda, secundum dicta l. 3. p. 1. n. 200.

Q. 141. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra secundum præceptum Decalogi.* B. §. 1. *Suar. Less. Sanch. Turr. Regin. Lug. d. 16. à n. 279. Dicast. n. 536. & 539. Oviado De pecc. contro. 5. n. 28. dicunt blasphemias in Deum, B. Virginem & Sanctos distinguere specie, sicuti distinguuntur Latria, Hyperdulia & Dulia, quia sunt cultus illis debiti, contra quos peccatur per illas blasphemias. Cajet. tamen, Dian. p. 1. t. 7. R. 50. p. 5. t. 13. R. 21. & alii dicunt esse ejusdem speciei, quod Tamb. probabile putat, quia cum B. Virgo & Sancti honorentur propter respectum ad Deum, etiam si sic inhonorantur, adeoque omnes blasphemias sument speciem ab uno eodemque Deo in se vel suis Sanctis inhonorato: utraque sententia est probabilis, prima tamen communior. Quod si blasphemia sit simul hæreticalis, accedet species sacrilegii contra religionem. Nec refert, quod fortè non seriò proferratur, nam præceptum non negandi externè fidem obligat ad non dicendum aliquid, quod sit contra veritates fidei, Lugo n. 279. Dicast. n. 537.*

§. 2. Juramenta per Deum, Sanctos vel alias creaturas sunt ejusdem speciei, quia in omnibus idem Deus vocatur in testem, si enim sola creatura vocaretur in testem, non esset propriè juramentum, Lugo n. 287.

§. 3. *Castrop. t. 14. d. 1. p. 2. n. 7. dicit perjurium assertorium specie differre à promissorio, quia in promissorio Deus invocatur etiam ut fidejussor, id est, ut authoritatem præsteret pro*

pro eo, quòd jurans sit rem exècuturus, sed contradicunt *Caj. Valent. Suar.* De juram. l. 1. c. 9. n. 1. quia in promissorio tantum invocatur Deus ad firmandum, quòd aliquid sit futurum, ideoque *Dicast.* De juram. d. 2. n. 161. rectè dicit non esse necesse Deum interponi ut fidei-juratum, sed tantum ut testem animi præsentis de re præstanda, uti fit, dum quis promittit aliquid coram testibus.

998. §. 4. Perjurium execratorium videtur specie distingui à perjurio simplici, quidquid contradicat *Less.*, sicuti blasphemia execratoria à blasphemia simplici, secundum *Dicast.* De pœn. d. 9. n. 538., qui enim addit execrationem, ille sibi præterea imprecatur malum, quod quamvis non omnino seriò faciat, tamen vel ideo meretur eo malo affici, sicque agit specialiter contra charitatem propriam volendo sibi malum illud extraordinarium.

999. §. 5. Jurare quod non vis adimplere, quod scis esse falsum, de quo dubitas, an sit falsum, secundum communem cum *Dicast.* De juram. d. 2. n. 111. sunt peccata quoad rem ejusdem speciei, expedit tamen de his seorsim interrogare pœnitentes, quia pauci apprehendunt esse ejusdem speciei, & in ordine ad confessionem videtur esse notabiliter major deformitas vocare Deum in testem rei, si sciat esse falsam, quàm si tantum dubitet, tum enim posset esse vera.

1000. §. 6. Vota facta de diversis rebus, quæ aliunde non sunt præceptæ, vel prohibitæ, sunt ejusdem speciei, nisi vovens voluisset materiam quam vovit, ponere in materia illius virtutis, ex cujus motivo vovit, secundum dicta l. 1. n. 628.

628. Hinc qui vovit jejunare, cilicium ferre, orare Rosarium, & nihil horum servavit, satisfacit dicendo, ter sum transgressus grave votum, *Dicast. Lug. n. 255. Gob. in Quin. t. 5. c. 13. n. 65. & in Exp. t. 11. n. 23.* Notat tamen rectè *Lugo n. 283.* si in cultum Sancti præcisè voluisses huic Sancto aliquid promittere, non fore ejusdem speciei, nec propriè votum, quia non esset promissio Deo facta, ideoque ejus transgressionem habituram esse malitiam speciei distinctam à transgressione Voti; ordinariè tamen, quando quis voverit Sancto, censetur velle vovere Deo, uti notant *Suar. Less. Lug. Dicast. De pœn. d. 9. n. 544.*

§. 7. Si ex motivo temperantiæ voveris, & 1001 præterea superior ex eodem motivo imperet, ut jejunet pridie S. Andreæ, si non jejunet, erunt tria speciei peccata, 1. Contra temperantiæ ratione præcepti Ecclesiæ. 2. Contra fidelitatem Deo debitam ratione voti. 3. Contra obedientiam ratione præcepti Superioris. *Nec obstat,* quòd tu voveris & Superior imperarit ex eodem motivo temperantiæ, nam adfuit utrobique aliud motivum intrinsecum, nempe in voto, ut exhiberes fidelitatem Deo, in præcepto, ut exhiberes subjectionem Superiori.

§. 8. Si votum fuerit juratum, transgressio 1002 illius erit duplex speciei peccatum, tum ratione voti contra religionem; tum ratione juramenti contra fidelitatem, uti explicatum est in l. 3. p. 1. n. 305. & quoad rem consentiunt *Tamb. & Stoz. l. 1. p. 1. n. 52.*

§. 9. Transgressio voti pœnalis secundùm 1003 speciem est diversimodè confitenda, prout votum fuerit diversimodè factum, nam qui vovit

Tom. VI.

Oo

jeju-

jejunium, si furaretur, confitens furtum tacere potest votum, dummodo expleverit. Qui vovit non furari, & si furetur, jejunare, confitens furtum addere debet fuisse votum non furandi. Qui vovit, vel non furari, vel si furetur, jejunare, confitens furtum tacere potest de voto, uti dictum est l. 3. p. 1. n. 471.

- 1004 Q. 142. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra tertium præceptum Decalogi.* R. Dicitur à n. 1102. quando de præceptis Ecclesiæ.
- 1005 Q. 143. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra quartum præceptum.* R. §. 1. Odium, detractio, irrisio, contumelia, & similes injuriæ factæ contra parentes, sunt diversæ species ab injuriis alteri proximo factis, quia sunt contra pietatem, quæ obligat ad specialem reverentiam, obsequium, cultum erga illos, *Dicast.* d. 9. à n. 572. Nomine parentum autem veniunt etiam avus & proavus, *Lugo* d. 16. à num. 298. *Tamb.* De confes. l. 2. c. 5. Non atavus vel tritavus, quamvis etiam illis aliquid deberi, merito putet *Dicast.* n. 582.
- 1006 §. 2. Si actio contra parentes facta non adversetur pietati, non est diversæ species, unde nec opus erit in Confessione dicere hoc parenti factum esse, & sic est furtum, quod, per se loquendo, pietati erga parentes non adversatur, nisi fortè hi per illud venirent in periculum paupertatis.
- 1007 §. 3. Sunt injuriæ specie diversæ, quas pater infert filiis, & quas nepotibus; item quas conjux conjugi, quia isti omnes debent sibi specialem amorem.
- 1008 §. 4. Injuria à patre facta filio distinguitur specie ab injuria à filio facta patri, aut à viro facta

facta conjugii, unde Titius, qui patri, filio & conjugii fuit injurius, non satisfacit dicendo, tribus propinquis feci gravem injuriam, sed explicare debet personas singulas, quia licet omnia sint contra pietatem, tamen in singulis est diversa deformitas ratione diversi tituli conjunctionis, in quibus fundantur diversæ obligationes ad singulos. Et hinc etiam injuria facta fratri vel sorori differt specie ab ea, quæ fit parentibus: & obconjunctionem sanguinis etiam differt ab ea, quæ fit extraneis. Injuria tamen facta fratri non differt specie ab ea, quæ fit sorori, quia est conjunctio similis. Et universaliter putant *Lugo & Dicast.* nu. 584. non quamvis injuriam contra fratrem aut sororem habere malitiam contra pietatem, sed debere esse valde gravem & atrocem.

§. 5. Si fiat contra alios propinquitatis gradus, non ideo contrahitur nova species in Confessione explicanda, *Dicast.* n. 586. Ut nec si fiat contra Sacerdotem, *Dicast.* n. 589. exceptâ percussione aut simili inhonoratione, per quam excommunicatio incurritur, tum enim ex addita pœna colligimus talem actionem specialiter prohiberi ab Ecclesia ex motivo religionis, *Lugo* n. 310.

§. 6. Si injuria fiat in Superiorem ut Superior est, additur nova species, hinc si quis formaliter contemptu vel præcepti vel præcipientis transgrediatur præceptum quamvis de se leve, ut si ideo transgrediatur, quia prohibitum est, quia hic vel ille Superior prohibuit, peccat graviter, secundum dicta l. 5. à n. 237. & addere debet in Confessione, nam præter inobedientiam respectu præcepti adest malitia contra

tra reverentiam & observantiam Superioribus debitam. Rectè tamen notat *Lug. n. 309.* si peccatum non tangat Superiorem ut Superior est, v.g. si revelet secretum, quod Superior tanquam amicus ipsi commisit, non ideo addi novam speciem malitiæ.

1011 §. 7. Si Superior habeat duplicem potestatem imperandi, unam ratione jurisdictionis, alteram ratione voti, quo subditus se obligavit ad illi obediendum, si hic subditus non obediat, peccat dupliciter, nempe contra jurisdictionem & contra votum. Quamvis autem Superiores regulares habeant potestatem jurisdictionis immediate à Papa, & religionis ex vi voti facti à subditis, communiter tamen nolunt obligare, nisi ex vi voti, & tum addunt se imperare *in virtute sanctæ obedientiæ*: Quòd si addant gravem pœnam, v.g. dicant *& sub excommunicatione*, probabiliter dicunt *Henriq. Cón. d. 7. dub. 5. Bonaspei De pecc. d. 5. n. 40. Palav. De pecc. d. 9. q. 2. a. 2. Dicast. De cens. d. 2. dub. 22. contra Vasq. Castrop. Oviedo*, ex addita tali pœna colligi debere, quòd velint per potestatem jurisdictionis non tantum urgere eandem rem, sed etiam addere novam vim obligativam.

1012 §. 8. Si aliquis non sit verè Superior, quia non habet jurisdictionem in foro externo, sed tantum vim obligandi ex voto, uti Confessarius, cui sæcularis pœnitens vovit obedire in omnibus, quæ judicaverit suæ salutis convenire, tum certum est solum peccare contra votum, quia non potest præcipere, ergo nec peccat contra obedientiam, prout hæc supponit jurisdictionem distinctam, ideoque ad rem à Confessario præscriptam tantum tenebitur ex obligatione

gatione fidelitatis servandæ Deo, *Castrop.* De pecc. d. 3. p. 3. num. 13. *Dicast.* De pœn. d. 9. à num. 358.

§. 9. Lex & præceptum Superioris facere 1013 potest, ut actio præcepta vel prohibita spectet ad illam virtutem, ex cuius motivo præcipitur aut prohibetur aliquid, uti explicatum est l. 1. à n. 624. & l. 5. à n. 137. Putatque *Stoz* l. 1. p. 1. n. 52. Superiores regulares semper præcipere ex motivo virtutis, ad quam spectat actus, quem præcipiunt. v. l. 1. n. 628.

§. 10. Si quid fiat contra benefactorem, non 1014 ideo additur nova species, quia obligatio gratitudinis est libera. Casus tamen aliquos affèrunt *Caj. Con. Turr. Lug.* n. 311. *Dicast.* n. 385. in quibus ratione magnæ beneficentiæ videtur mutari species.

Q. 144. Quomodo distinguenda sit species in pec- 1015 catis contra quintum præceptum. R. §. 1. Si occidens præterea discerpat cadaver, præscindat membra, evellat cor &c. additur specie distincta malitia, nempe feritatis, *Suar. Lug. Tamb. Stoz* l. 1. p. 1. n. 71. Quod etiam aliqui dicunt de eo, qui bestiam, v. g. canem merè ad se oblectandum aut ad ostendendum dominium, quod habet in bestias, excoriat, vel assat vivum, hic enim est species inhumanæ crudelitatis.

§. 2. Accedit species sacrilegii, si fiat occisio 1016 vel gravis & injuriosa percussio personæ sacræ, aut si cum effusione sanguinis fiat in Ecclesia, in quâ, si fiat percussio laici sine fusione sanguinis, probabile est non fore sacrilegium, quia canon tantum loquitur de illa percussione, quæ fit cum effusione sanguinis, & quidem enormi, ita ut non sufficiat aliquot guttas effluere, *Lug. Stoz*

Stoz n. 57. *Avers.* q. 10. f. 11. *Tamb.* De Confess. l. 2. c. 6. n. 4. attamen etiam probabiliter dicunt *Fagund.* & *Dicast.* d. 9. n. 660. non tantum per illa, per quæ execratur aut polluitur Ecclesia, contrahi specialem malitiam sacrilegii, sed etiam per alia, quæ specialiter dedecent & notabiliter inhonorant locum sacrum, uti essent publicæ pugnae, percussiones hominum, contumeliosæ rixæ mulierum, inductio equorum velut in stabulum, exoneratio ventris & similia. sicuti enim ejusmodi actiones haberent specialem indignitatem, si fierent in conclavi Regis, ita si fiant in loco sacro, maxime si expositum sit vel ibi asservetur Venerabile.

1017 §. 3. Diversæ speciei est occidere vel percutere personam proximè junctam sanguine; uti constat ex dictis à n. 1005.

1018 §. 4. Velle occidere distinguitur specie à velle tantum graviter vulnerare, quia sunt contra diversa jura, nempe ad vitam & ad integritatem corporis, *Stoz* n. 587. Similiter imprecari mala diversi generis, uti sunt mala in fortunis, in honore, in corpore, in anima, sunt peccata specie distincta, uti specie distinguuntur damnificationes, quia essent læsiones diversi juris vel boni, *Oviedo* De pecc. controv. 5. n. 29. Si tamen aliquis imprecatus sit alicui semel, ut frangat collum, semel ut diabolus illum auferat, semel ut esset damnatus &c. ordinariè satisfacet dicendo, ter imprecatus sum alicui grave malum, quia talis imprecans ordinariè non distinguit inter ista mala, sed ideo imprecatur, quia in genere malum est.

1019 §. 5. Si odium sistat in mero desiderio ineficace sine voluntate inferendi malum, quod tantum

tantum quasi favetur, erunt unius speciei desiderare proximo paupertatem, infamiam, mortem, & satisfiet dicendo, ter desideravi proximo grave malum aut gavifus sum de malo gravi proximi, quia cum listatur in voluntate inefficaci, nec lædatur aut optetur lædi jus particulare, erit tantum contra charitatem in genere, quam non debemus velle malum proximo, *Lugo d. 16. n. 259. Dicast. n. 498. & alii contra Molin. Suar. Sylv. Cón. & alios.*

1020

§. 6. *Tamb. n. 11.* putat ejusdem speciei esse delectari de magno malo proximi & habere displicentiam de magno bono illius, quia unum in alio imbibitur, hinc dicit sufficere, si dicat, bis circa bona vel mala proximi graviter læsi charitatem per malam voluntatem: sed facilius & clarius erit, si dicat, semel gavifus sum de malo & semel dolui de bono magno proximi.

Q. 145. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra sextum & nonum præceptum. R. Quam necessarium est de his multa speculativè scire, tam periculosum est discere vel docere: do quantum sufficet, ut opus non sit in aliis libris majores sordes scrutari. Et quia opus est scire, quid voces significant. *Lector*, inquit *Gerson p. 2. Num. 33. lit. A. obscenitatem materia ac verborum excusatam habeat: Præparet se*, inquit idem *Num. 38. litt. A. audire castè id, quod pro castitatis cognitione necessitas cogit aperire: omnia munda mundis.*

1022

§. 1. Interna tantum delectatio sive complacentia in objecto turpi, dicitur morosa delectatio turpis. Voluntas faciendi aliquid turpe, dicitur desiderium turpe. Excitatio partium pudendarum aut spirituum genitalium circa

illas, dicitur motus, commotio, delectatio venerea. Tactus, oscula, aspectus, lectio, locutio de rebus turpibus, si fiant propter delectationem veneream, etiam dicuntur venerea. Effusio seminis extra vas naturale dicitur pollutio sive mollities. Effusio seminis necdum perfecti dicitur destillatio. Si coeat solutus cum soluta, est fornicatio, si cum alieno conjugate, est adulterium: si cum persona sacra, est sacrilegium; si cum consanguinea vel affine in gradu dirimente Matrimonium, est incestus; si cum virgine invita, est stuprum; si cum virgine vi abducta, est raptus. Si coeat mas cum mare, vel foemina cum foemina, est sodomia perfecta; si mas cum foemina in vase non naturali, est sodomia imperfecta; si homo cum bestia, est bestialitas, ad quam reducitur coitus hominis cum daemone humanam formam assumente: singula autem ista peccata sunt de se mortalia & ab invicem specie distinguuntur, uti jam magis declarabo.

1023 §. 2. Delectationes morosae turpes tum distinguuntur specie, quando versantur circa objecta turpia notabiliter diversa in genere moris, quia specificantur ab objectis, secundum dicta l. 5. n. 128. Hinc si delectatio sumatur de aliqua etiam circumstantia ut tali, contrahit ejus malitiam, v. g. si quis pure morose delectetur de copula cum sorore, in quantum soror est, contrahit malitiam incestus, nec satisfacit dicendo, delectatus sum copula cum aliqua, sed addere debet cum sorore, uti communissime omnes cum *Arr. De pecc. d. 47. nu. 23. & Rhod. De pec. d. 1. q. 3. s. 3. §. 4.* Ratio est, quia singulae illae delectationes formaliter respiciunt delectabiles diversas, a quibus specificantur.

Rarò

Rarò tamen fit, ut ejusmodi circumstantiæ refundant distinctam malitiam, cum specialem delectabilitatem vix habeant.

§. 3. Si delectatio morosa materialiter tantum feratur in talem circumstantiam tenentem se ex parte objecti, quæ ideo non sit expressè vel directè volita, v. g. si quis delectetur copulâ, cogitando ac si peccaret, aut quomodo peccaverit cum Religiosa aut cum conjugata, ita tamen ut nec desideret copulam, nec delectetur illâ prout est cum Religiosa aut conjugata, multi adhuc cum *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 2. n. 12. *Lessio* l. 4. c. 3. n. 123. *Iug.* d. 16. à n. 363. *Bonac.* De Matr. q. 5. p. 8. n. 19. dicunt refundi malitiam specialem illius circumstantiæ, quæ est persona sacra vel conjugata, ideoque hoc esse exprimendum in confessione, uti sententias referunt *Arr.* à n. 25. & *Dian.* p. 1. t. 7. R. 48. sed sententia negans est practicè probabilis, quam defendunt *Angel.* *Pesant.* *Vasq.* *Sa.* *Regin.* *Fill.* *Bonac.* *Côn.* *Salas.* *Sayr.* *Hurt.* *Castrop.* t. 2. d. 2. p. 10. §. 4. *Tann.* De pecc. d. 4. q. 8. à n. 148. *Rhodes* supra *Aversa* q. 10. s. 9. §. *Quia.* *Oviedo* De pecc. contr. 4. n. 57. *Dicast.* d. 9. à n. 11. *Carden.* in 1. crisi d. 44. n. 47. *Herinx* De pec. d. 7. n. 33. *Moyat.* 3. d. 3. n. 70. *Sporer* nu. 405. & valde probabilem fatetur *Less.* cum *Bonac.* Ratio est, quia cum delectatio sit actus inefficax, non tendit in tale objectum prout à parte rei poneretur, sed tendit in illud, prout est delectans, circumstantia autem Religiosi statûs vel conjugii alieni non habet delectabilitatem veneream, adeoque voluntas affectivè præscindit à tali circumstantia, id est, affectus voluntatis non movetur à tali circumstantia, imò per illam potiùs averteretur

tur à copula, unde universaliter loquendo circa peccata, quæ malitiam habent ratione delectationis, quando quis nudè delectatur aliquo objecto, contrahit malitiam illius tantùm circumstantiæ, quâ affectus movetur. *Nec obstat*, quòd ille, qui delectaretur copulâ cum aliqua in cœlo Sancta, contraheret malitiam irreligionis, *nam* disparitas est, quòd religio videatur postulare etiam mentalem reverentiam erga Sanctos in cœlo, non item erga viatores.

1025. *Obji.* Si ideo non contrahatur malitia adulterii, quia non delectatur formaliter de adulterio seu injuria conjugis, ergo qui delectatur voluptate, quæ est in fornicatione, non ideo contrahet malitiam fornicationis, quia delectatur voluptate, quæ abstrahit à licita & illicita, cum ipse possit esse in statu Matrimonii, & tum ipsi licita esset voluptas copulæ. *R. n.* conseq. disparitas est, quia voluptas illa, cum de se excitet spiritus generationi deservientes, semper opponitur castitati, nisi in subjecto illam querente præsupponatur jus ad actum generationis, quale jus nemo habet, nisi actu sit conjugatus: unde quamvis tale objectum, nempe copula secundùm se, sit indifferens, tamen cum semper obijciatur homini vel soluto vel conjugato, nunquam exercitè est indifferens, sed vel est repugnans vel non repugnans isti subjecto.

d1026. §. 4. Si quis tantùm morosè delectârit se, semel pollutione, semel fornicatione, semel sodomiam ut talibus, non satisfacit dicendo, ter delectavi me in objecto turpi, sed addere debet species infimas, semel in pollutione, semel in fornicatione &c. quia hi actus formaliter respiciunt

diunt objecta & delectabiles diversas, ergo
 ab illis desumitur diversa species moralis, & in
 hoc conveniunt omnes. Major difficultas est,
 si delectarint se illis objectis, non ut talibus, sed
 secundum se, & in hoc casu adhuc has delecta-
 tiones distingui specie, ideoque esse in confes-
 sione explicandas, dicunt cum communi &
 probabiliore *Vasq.* De pecc. d. 112. n. 5. *Less.* n.
 122. *Castrop.* n. 4. *Ovied.* n. 54. *Dicast.* n. 624.
Carden. n. 36. *Herinx* n. 32. quia hæ delectatio-
 nes adhuc pro objecto habent delectabiles
 intramateriam luxuriæ specie morali diversas,
 non aliter ac delectationes de furto & vindicta
 intrâ materiam justitiæ, sive dicas illas delecta-
 biles esse objecta formalia sive materialia
 tantum, ergo specie distinguuntur. Rationem
 aliam dat *Dicast.*, quia delectatio de pollutione
 est inchoata pollutio, de fornicatione est in-
 choata fornicatio, de sodomia est inchoata so-
 domia, ergo specie distinguuntur, *quidquid di-*
cant aliqui recentiores, inquit, non digni, qui audi-
antur. Econtrâ tamen *Berteau* in *Regula* pruden-
 tis & pii Confessarii p. 1. t. 2. c. 7. fatetur aliquos
 dicere morosas delectationes non distingui spe-
 cie. Et idem docuerat *Recentior* apud *Moyam*
 t. 3. d. 3. n. 81., item *Auctor* opusc. 64. apud
S. Th., quem secutus fuerat *Sa*, sed correctus est
 à *Magistro S. Palatii*, hinc sententiam illam vo-
 cat omnino improbabilem *Moya* n. 83. His
 non obstantibus *Berteau* p. 2. De sexto præc.
Decal. pu. 1., docet probabilius esse delectatio-
 nes morosas esse ejusdem speciei, quia sunt
 actus voluntatis inefficaces, qui desumunt ma-
 litiâ, non ab objecto, sed à motivo, quod est
 affectio carnalis procedens à vitio luxuriæ &
 oppo-

opposito soli virtuti castitatis. Docet etiam *Arr.* n. 28., quem sequuntur aliqui recentiores, delectationes ejusmodi venereas saltem sensitivas non distingui specie, quia omnes inde sumunt malitiam, quod ferantur in delectabilitatem veneream ortam ex motu seminis vel mollium spirituum valde proportionatorum organo tactus, ergo cum hæc delectabilitas sit eadem, si-ve proveniat ex hoc si-ve ex illo objecto cogitato, hæc objecta non videntur moraliter differre in esse objecti in ordine ad diversificandas illas delectationes, sed sicuti voluntas delectando se in copula cum Religiosâ communiter præscindit affectivè à statu personæ Religiosæ, quia affectus specialiter non movetur per illam circumstantiam religiosi statûs, ita voluntas consentiens in delectationem sensitivam ortam ex cogitatione, v. g. de pollutione, præscindit affectivè à tali emissionem seminis, quia tantum movetur illo objecto ut causativo commotionum turpium, quæ eodem modo delectant, etiam si causentur ex cogitatione de fornicatione vel sodomia. *Nec obstat*, quod delectationes turpes merè spirituales circa illa objecta specie differant, nam hæc videntur tendere in illa objecta ut talia, cum aliter non habeant, per quod delectent, non ita sensitivæ, quæ omnes delectant per similes commotiones venereas. Et sententia sic explicata videtur esse aliquo modo probabilis.

1027. §. 5. Ex circumstantia voti tenentis se ex parte subjecti peccantis refunditur in delectationem etiam morosam specialis malitia contra fidem Deo datam, quia specialiter se obligavit ad vitandas etiam internas illas delectationes,

iones, vovit enim castitatem, non tantum corporis sed etiam mentis, hinc si religiosus morose delectatus sit objecto turpi, tenetur suum statum aperire. **E** contra circumstantia consanguinitatis, quamvis etiam partialiter se teneat ex parte subjecti, non refundit malitiam in seipsum in delectationem morosam, quia secundum dicta n. 1024. voluntas præscindit affectivè à consanguinitate, neque ex alio capite colligi potest, quod talis delectatio simplex sit specialiter contra reverentiam conjunctis debitam, *Less. Oviedo, & alii.*

§. 6. Qui habuit turpem delectationem internam, cum qua est orta commotio spirituum genitalium vel delectatio sensitiva, dummodo abfuerit tactus & periculum pollutionis, satisfacit confitendo delectationem internam, quia cum illa commotio spirituum & delectatio externa sensus semper comitentur, satis intelliguntur explicatâ delectatione internâ. **E** contra si sequatur tactus, pollutio aut alius actus externus, hoc debet exprimi, quia cum hæc possint non sequi, non intelliguntur explicato solo actu interno, *Carden. n. 118.*

§. 7. Qui commotionem spirituum assumit tanquam medium ad pollutionem habendam, si pollutio non sequatur, tenetur exprimere in confessione se per commotiones intendisse pollutionem, quia tales commotiones ab illo fine habent novam malitiam, quam ex se non habent, cum per se non sint in specie pollutionis sed potius fornicationis, in quantum ex natura sua ordinantur ad copulam & non ad pollutionem. Similiter qui tales commotiones virtualiter refert ad pollutionem, tenetur hoc in
con-

confessione addere, tum autem censetur virtualiter eò referre, si eas intendat habens pro motivo delectabilitatem pollutionis, aut in eis prævidens periculum pollutionis.

1030. §. 8. Qui sine ullo desiderio personam venereè aspicit, non tenerur dicere, qualis persona fuerit: si tamen invitam vel etiam volentem tangeret, vel oscularetur, conditio personæ esset declaranda, quia actio consummaretur externe contra jus vel conditionem talis personæ.

1031. §. 9. Qui sine desiderio venereè attigit puellam, secundum *Dianam* p. 3. t. 4. R. 225. satisfacit dicendo se toties attigisse turpiter, nihil dicendo de partibus, in quibus attigit: Alii probabiliter dicunt exprimendum, si partem turpem attigerit.

1032. §. 10. Desideria turpiter aspiciendi, tangendi, osculandi, fornicandi, distinguuntur specie non tantum à morosa delectatione de illis objectis, sed etiam singula ab invicem, quia tendunt in ista objecta prout à parte rei ponerentur, si autem à parte rei ponerentur, distinguerentur specie, uti patet: hinc qui semel delectatus est cogitatione de copula, & semel desideravit copulam, non satisfacit dicendo, bis habui turpem cogitationem, sed dicere debet, semel delectatus sum copulâ, & semel desideravi. Similiter qui semel desideravit aspicere, semel osculari, semel tangere, semel fornicari, non satisfacit dicendo quater desideravi aliquid turpe facere sed tenerur ea objecta exprimere, etiamsi desiderâssent tantum sub conditione, si auderet aut si liceret, tum quia talis conditio non remouet intrinsecam malitiam objectivâ, tum etiam quia licet consensus sit conditionatus respectu obje-

objecti, in se tamen est absolutus respectu delectationis per cognitionem præsentis circa tale objectum. Neque tum opus est addere, an actus circa objectum fuerit absolutus, an conditionatus. *Aversa q. 10. l. 10. §. secundo.*

§. 11. Si quis concupièrit mulierem, non re- 1033
flectens ad conditionem illius, an nempe esset libera, an conjugata, an voto adstricta, an consanguinea, si nullam habuit advertentiam ad has circumstantias personæ, satisfacit dicendo, desideravi fornicari cum una: Si dubitet, an adverterit saltem confusè, videndum est, qualis fuerit antecedens comparatio animi, nam si solitus est abhorrere ab adulterio, sacrilegio, incestu, præsumi potest, quòd fuerit desiderium simplicis fornicationis, aut saltem non in illa specie, à qua solebat abhorrere. Si solebat sine discrimine concupiscere quaslibet, censeri debet reus omnium, quia aliquo modo advertit, & animus erat ad omnia comparatus, unde accusare se debet de tali desiderio & de solita animi comparatione ad quaslibet personas. Quòd si persona erat talis, ut facile dignoscere-
tur esse non conjugata, non est præsumendum de adulterio: si satis apparebat non esse voto adstricta, non est præsumendum de sacrilegio, quamvis enim hæc aliquando fallant, tamen communiter solet tantum causari concupiscentia conveniens tali personæ, quam refert species seu habitus exterior.

§. 12. Certum est omnem deliberatam effu- 1034
sionem seminis, quantumcunque parva sit, esse pollutionem & peccatum mortale, *Dicast. Gob. t. 10. n. 590.* Quòd si pollutio orta fuerit ex vehementi delectatione interna, confitens pol-

pollutionem non tenetur exprimere actum internum, quia hinc satis intelligitur, neque transfert pollutionem ad aliam speciem. Si tamen pollutio orta esset ex vehementi delectatione de actu sodomitico vel fornicario, docet *Carden.* debere addi inde ortam esse, quia respiceret novum motivum notabiliter diversum. Addit *Sporer* in Tyroc. Sacram. p. 4. n. 329. qui se ipsum polluens imaginatur sibi aliam personam carnaliter dilectam, etiam morosè solùm se delectando in imaginatione ipsius quasi peccantis secum, attamen absque desiderio, teneri hoc explicare in Confessione.

1035

§. 13. Non est opus in Confessione dicere, quo instrumento vel quâ re mediante procurata sit pollutio: Quod verum est, quamvis fieret cum statua vel foemina mortua, quia maneret sola mollities, nisi simul esset affectus ad personam vivam, tum enim simul esset desiderium fornicandi. E contra si pollutio procuraretur per alterum hominem liberè cooperantem, hoc addi debet, tum propter cooperationem ad alterius peccatum, tum quia communiter fiet ex affectu ad talem hominem, ideoque erit inchoata copula fornicaria, sodomitica, adulterina vel incestuosa, prout erit status & conditio personæ. Et hinc etiam quando pollutio procuratur mediante bestiâ, censeri debet inchoata bestialitas: quod si nullus fuisset affectus ad copulam cum tali persona vel bestia, *Caj.* putat non esse opus in Confessione addere de hoc vel isto modo causatæ pollutionis, quia videtur manere sola mollities, quod *Dicast.* & *Dian.* p. 7. r. 12. R. 15. dicunt esse probabile, attamen cum *Sporer* n. 331. concludunt probabilius esse, pro

pro praxi, quòd sit addendum, quia pollutio sic procurata de se videtur esse inchoatio copulæ cum tali persona vel bestia, quod consequenter dicunt iidem aures de procuratione pollutionis circa corpus hominis dormientis vel non utentis ratione, quamvis nulla intenderetur copula.

§. 14. Qui causavit pollutionem in altero, 1036
tenerur addere, an hic alter fuerit persona conjugata, sacra, sibi cognata, quia tum contraxit malitiam adulterii, sacrilegii, incestus, uti dictum est n. 987.

§. 15. Qui habet votum Castitatis & causat 1037
in alio pollutionem, tenerur explicare suum votum: quod certum est, si causet tactu vel aliâ simili actione externâ de se repugnante Castitati; si autem causet tantum consilio vel mandato, putant *Sanch. Caram. Dicast. d. 9. n. 326.* non esse opus aliquid dicere de voto; sed oppositum tenendum est, secundum dicenda n. 1064.

§. 16. Quæ specialiter, notabiliter repu- 1038
gnant honestati naturæ rationalis, uti sunt pollutionem facere in os alterius, (quod peccatum apud *Dianam p. 6. t. 12. R. 7.* vocatur irruminatio) osculari partes pudendas ejusdem vel diversi sexus & similia, habent specialem malitiam in Confessione explicandam, quia supra modum indecentia sunt & dehonestant ac deprimunt dignitatem naturæ rationalis infra conditionem etiam bestialem.

§. 17. Qui commisit fornicationem, non 1039
satisfacit dicendo se cum soluta commisisse grave peccatum contra Castitatem, uti constat ex hac prop. 25. ab *Alex. VII.* damnata, *Qui habuit copulam cum soluta, Jatisfacit Confessionis*

Tom. VI.

P P

præ-

praecepto dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra Castitatem. Ratio autem est, quia fornicatio non tantum est intrinsecè mala, ut undecim optimis argumentis demonstrat *Cardenas* in 2. crisi. diff. 29. c. 2. & seqq., sed etiam distinguitur specie ab omni alio peccato contra Castitatem, ut fusè probat *Mendo* diff. 5. q. 11. Potestque etiam videri *Du Bois* ad prop. 25. ab *Alex. VI.* damnatam. Et contra tamen homo liber fornicatus cum persona libera, satisfacit dicendo se semel habuisse copulam illicitam, non exprimendo personam, cum qua, hoc ipso enim quòd non exprimat speciem majoris malitiæ, intelligitur saltem species minoris. Similiter qui dicit se fornicatum, non tenetur addere tactus aut commotiones spirituum genitalium, quia cum hæc ordinentur ad copulam, hac explicatâ intelliguntur; non autem pollutio seu profusio seminis extra vas muliebre, si fortè contigerit, cum illa non ordinetur ad copulam, sed potius sit contra finem illius, cum impediatur generationem.

1040 §. 18. Qui fornicatus est cum tribus diversis, vel et cum una, satisfacit dicendo, se ter fornicatum, nec teneur dicere, an fuerit una, an plures, an fuerint meretrices, an aliæ, dummodo non sit cooperatus ad impediendam generationem, *Bonac. Tamb.* in Decal. l. 7. c. 1., ubi notat, si Confessarius interroget, an cum una, an cum pluribus, debere aperiri, quia posset esse occasio proxima relabendi, quando sæpius cum una fecisset.

1041 §. 19. Si Confessarius pœnitentem suam sollicitaverit in Sacramento vel paulò post, aut quia ex Confessione advertit facilem ad peccan-

randum, (etiam extra luxuriam, inquit *Dicast.* nu. 601.,) aut ideo cœpit in eum finem agere familiarius, quia erat Confessarius, aut si munus Confessarii assumpserit in eum finem, ut occasionem habeat ad talia, additur species sacrilegii in Confessione explicanda, quia hoc cedit in gravem irreverentiam Sacramenti, *Dicast.* d. 9. dub. 13. Si autem nihil horum adfuerit, & Sacerdos fornicetur cum filia Confessionis, *S. Th. Sot. Sanch.* & alii 15. gravissimi Authores, quos refert & sequitur *Aversa* q. 16. s. 14. adhuc dicunt contrahi novam speciem malitiæ, quia Jus Canonicum vocat quoddam adulterium vel incestum, & re ipsâ videtur esse species irreverentiæ & sacrilegii in Sacramentum: E contra esse simplicem fornicationem, ac posse taceri, quod fuerit filia Confessionis, docent *Ledes. Vasq. Sa. Bonac. Fill. J. Sanch. Pontius, G. Hurt. Ochag. Dicast. Tamb. Dian.* p. 1. t. 7. R. 12. *Lugo* d. 16. à n. 351. & alii, quia ex Confessione nulla oritur cognatio spiritualis, uti certum est, nec apparet, cur censeatur fieri irreverentia Sacramento jam præterito, cum peccatum non habeat respectum ad illud. Utraque sententia est probabilis, prima est conformior Juri Canonico, sed secunda videtur ex ratione probabilior.

§. 20. An prima fornicatio vel pollutio tol- 1042
leas virginitatem distinguatur specie ab alia, disputant Authores: in puella distingui negant multi cum *Dian.* R. 11. In masculino autem etiam plerique negant cum *Sanch. Con. Tamb.* supra, unde *Lugo* n. 218. *Bonaspes* de act. hum. d. 5. nu. 17. *Stoz* l. 1. p. 1. n. 50. *Illf.* n. 84. absolutè dicunt in nemine distingui, nisi per violentiam, dolum,

dolum, aut fraudem defloraretur virgo, quia ubique est contra Castitatem tantum, uti omne etiam primum furtum est tantum contra justitiam. E contra *S. Tho. Bonac. &* alii dicunt distingui specie, ideoque addi debere in Confessione, quia prima specialiter opponitur virginitati, quæ videtur specialem habere honestatem à Castitate in communi distinctam, ideoque specialem in cælo obtinebit corollam: hinc *Fill. t. 30. nu. 72. & 74.* tenet tanquam probabilius te teneri in Confessione exprimere, si tu vel illa, cum qua peccasti, fuerit virgo. *Mendo d. 5. à n. 70.* utramque sententiam bene discutit, & quamvis, inclinet in affirmativam, meritò dicit utramque esse practicè tutam, possuntque videri etiam *Dicast. à n. 427. & Lugo* suprâ, qui sententias circa hoc plures earumque rationes accuratè refert.

1043 §. 21. *Henriq. Fill. &* alii, in quorum sententiam inclinat *Mendo d. 5. q. 8.* rem utrimque fuisse discutens, putant, si virgo sub potestate parentum constituta defloretur, etiamsi consentiat, fore speciem stupri, quia fit specialis injuria in parentes, qui læduntur in honore & bonis, eò quòd cogantur augere dotem filix vel semper innuptam alere: E contra *Sanch. De Matr. l. 7. d. 14.* plures referens dicit esse tantum simplicem fornicationem, negatque fieri cuiquam injuriam, nam virgo est in tantum domina sui corporis, & violator ipsius non nisi indirectè & per accidens lædit honorem vel causat damnum parentibus.

1044 §. 22. *Henriq. Sanch. Less. Lugo n. 336. Aversa q. 10. s. 9.* dicunt fornicationem aut sodomiam hominis baptizati cum non baptizato differre specie

specie ab illis, quæ fiunt inter duos baptizatos, tum quia videtur fieri irreverentia Baptismo, cujus character semper manet, tum etiam quia sicuti prohibito Matrimonio inter consanguineos, censetur etiam ex motivo honestatis erga conjunctos copula inter illos esse specialiter prohibita, ita etiam cum prohibeatur Matrimonium hominis baptizati cum non baptizato, censeri debet ex eodem motivo reverentiæ erga Religionem Christianam prohibita copula inter tales: Nihilominus sententiam oppositam absolutè probabilem esse asserunt *Diana* p. 3. t. 4. R. 138. *Tamb. Stoz* suprà, nam licet Ecclesia in reverentiam Baptismi prohibeat Matrimonium illorum, non ideo specialiter prohibet copulam, uti nec cohabitationem aut colloca- tionem. *Nec refert*, quòd contra illud peccatum statuatur gravissimæ pœnæ, nam inde tantum potest argui esse majorem malitiam vel inde- centiam, sed non ideo novam peccati speciem; sicuti in homicidium proditorium, quod ex in- fidiis & cum fraude fit, statuuntur graviores pœnæ, neque tamen ideo distinguitur specie à non proditorio. Et hanc quoque sententiam docent plures apud *Dianam* & *Mendo* q. 26. qui meritò tenent primam, refertque *Mendo* ratio- nes pro utraque.

§. 23. Si quis impotens, frigidus vel Eunuchus 1045
tentet fornicari, duplex committit peccatum, alterum fornicationis attentatæ, alterum con- tra naturam, quia non potens obtinere finem copulæ frustra provocat utrumque semen, *Henriq. Less. Dian. Lugo, Sanch.* l. 9. d. 19. num. 8. *Aversa* suprà, *Stoz* n. 53. contra *Fill.* Idem pro- babilius dicit *Dicast.* n. 374. de marito, qui non

posset verum semen effundere, quidquid contradicat *Sanch.*, nam etiam videtur esse contra naturam, quia similiter nequit obtinere finem copulæ; neque hoc est per accidens, uti in homine sene, qui habet verum semen, sed hoc est per se ob defectum seminis per se ad generationem requisiti.

1046 §. 24. Multi cum *Bonac. & Sanch.* in Decal. l. 1. c. 6. n. 14. probabilius dicunt contra *Vasq. Lug.* nu. 142. & alios, quòd is, qui alterum sollicitat ad fornicandum, teneatur addere se fuisse sollicitatorem, quia additur nova species contra charitatem, eò quòd alterum inducat in ruinam spiritualem, secundum dicta n. 984. Quòd si sollicitaveris ad opus, quod tamen non fecisti, vel priùs fecisti diu post, omnes docent peccatum sollicitationis distingui ab opere & esse speciatim explicandum.

1047 §. 25. Stuprum specie differt à simplici fornicatione, quamvis enim eidem virtuti Castitatis opponantur, tamen cum stupro est conjuncta violentia, quæ simul est contra justitiam, non item cum simplici fornicatione. Putat quidem *J. Sanch.* d. 29. n. 7. stuprum illatum non virgini non mutare speciem, & pro ea sententia citat multos, sed rectè contradicunt *S. Tho.* & alii, manet enim oppositum justitiæ.

1048 §. 26. Raptus, cum adjunctam habeat abductionem, specie differt à stupro: Quòd si puella rapta postea ex gravi timore invita consentiat in copulam, rapiens adhuc contrahit malitiam raptûs, & consequenter etiam rapta, in quantum raptoris peccato cooperatur, secundum communem doctrinam de scandalo & cooperatione, deberet enim potius mortem præ-

preeligere quàm sic cooperari, alioquin virgo
occidenda, si non consentiret in fornicationem,
posset consentire & dicere, potius me viola
quàm occidas, quia violatio est minus peccatum
quàm occisio, hoc autem nemo dicet, uti rectè
Dicast. à n. 445. contra Sanch.

§. 27. Si abducatur sponsa de futuro, vel 1049
etiam de præsentis, & fiat ad finem ineundi Ma-
trimonii, quamvis fortè repugnent parentes,
non est raptus, quia non est abductio ad id,
quod est illicitum, *Fill. tr. 30. c. 6.*

§. 28. Qui incipit & non absolvit copulam, 1050
debet id explicare, quia est fornicatio in affectu
tantum, & re ipsa solum tactus impudicus, unde
satisfacit dicendo, volens fornicari feci turpem
tactum. Quòd si præterea voluntariè dispergat
semen, præter tactum erit pollutio, quam ex-
primere debet in Confessione, *Sanch. Tamb.*
in Decal. l. 7. c. 7. §. 2. Si quis autem seriò mu-
tata voluntate & nolens peccare, se retrahat à
copula, aut sentiens semen decisum nihilomi-
nùs verà pœnitentiã ductus non coëat sicque
dispergatur semen, *Less. Sanch. De Matr. l. 9. d.*
19. n. 7. Diana p. 3. t. 4. R. 227. dicunt non pec-
care, quia tenetur non habere copulam nec
continuare voluntatem coëundi, & quod semen
dispergatur, dum se retrahit, per accidens
est; si enim peccaret sic se retrahendo, ergo non
peccaret complendo fornicationem, quod
nemo dicet: Aliud est de conjugè, qui dum
sentit semen decisum, tenetur infundere in vas
naturale, id enim ipsi licitum est, ideoque te-
netur inceptam copulam perficere, ne semen
perdat.

§. 29. Qui habet delectationem internam, 1051

v. g. de sodomia, & ideo fornicatur; debet se accusare de delectatione: ex sodomia, quia cum fornicatio fiat ex illo motivo, participat illius malitiam, *Vasq. Salas, Castrop. Dicast.* num. 624. Si tamen ad fornicationem moveretur ex sola delectabilitate copulæ cum conjugata vel conjuganea, non teneretur hoc addere, quia injuria conjugis vel violatio consanguinitatis non movet ad delectationem veneream, ideoque non continet motivum delectationis venereæ, *Carden. suprà,* & colligitur ex dictis num. 1024.

1052 §. 30. Si conjux tantum delectetur de copula cum aliena, aut habeat solas delectationes morosas, *Hurt. Arr. Verric. Boss. Dian. p. 9. t. 6. R. 4.* negant teneri addere se esse in conjugio, quia quando sistitur in delectatione, non videtur lædi jus alterius conjugis: E contra *Vasq. Bonac. Sal. Sanch. Castrop. Lugo, Mendo d. 5. q. 13. Dicast. n. 634. Illf. tr. 4. d. 1. n. ult.* probabilius dicunt debere addi, tum quia fides Matrimonii exigit, ut conjux nequidem mentem sive cogitationem simplicem ponat in alio, mutuo enim sibi tradunt non tantum corpora, sed etiam animos: tum quia saltem motus venerei, quos causat interna delectatio, sunt contra jus alterius conjugis. Quod si conjux delectetur copulâ cum soluta & inde commotus habeat actum conjugalem, non satisfacit dicendo se habuisse quandam delectationem veneream internam, sed dicere debet se ex illo motivo habuisse actum conjugalem, hic enim infectus est malitiâ illius motivi, & ab eo participat speciem fornicationis: E contra tamen si delectatio interna fuisset de copula cum aliena conjugata, non

non esset opus exprimere circumstantiam conjugatæ, quia hæc injuria facta conjugati per se non movet, *Carden.* Addit *Sanch.* De Matr. l. 9. d. 17. n. 6. si conjux in actu conjugali cum sua se morosè delectet in alia velut præsentem, etiam addi speciem adulterii. Similiter qui accedit ad suam uxorem putans se accedere ad alienam, committit adulterium, non quidem realiter, sed objectivè, *Burgh.* cent. 1. casu 70.

§. 31. Qui peccat cum conjugata, etiam consentiente marito, committit adulterium, ut constat ex hac 50. prop. ab *Inn.* XI. damnata: *Copula cum conjugata consentiente marito non est adulterium, adeoque sufficit dicere se esse fornicatum.* Ratio dabitur n. 1054.

§. 32. Si conjux invito conjuge peccet cum altero, peccat contra fidem Matrimonii & contra justitiam, cum sit violatio obligationis ortæ ex contractu: præter hoc docent *Less.* *Lugo* De just. d. 8. f. 1. n. 6. & alii etiam peccari alio peccato injustitiæ, in quantum violatur jus, quod conjux habet in corpus conjugis, hinc si conjux peccarit conjuge consentiente, putant hi Auctores debere hoc addi, sed *Carden.* in 2. crisi d. 30. c. 3. a. 2. probabiliùs docet non committi duas species injustitiæ, adeoque non esse opus addere, an alter conjux consenserit necne, quia illa species peccati, per quam uxor peccat contra fidem Matrimonii, est ipsamet injuria mariti, quia obligatio uxoris non est præcisè ad non violandam fidem statûs, cum non contraxerit cum statu, sed ad non violandam fidem datam marito, prout subest tali statui, neque juri illi potest maritus efficaciter cedere, sicuti Clericus non potest efficaciter cedere

juri, ne percutiatur aut ne trahatur ad laicum tribunal.

1055. §. 33. Si conjugatus peccet cum conjugata, est duplex adulterium, unum, quo peccat in propria persona, violando jus suæ conjugis, alterum quo cum alia cooperatur, & simul alterius mariti jus violat, hinc status utriusque debet exprimi, *Azor, Less. l. 4. c. 4. n. 77. Fill. tr. 30. n. 89. Bonac. De Matr. q. 4. p. 15. n. 5. Lugo d. 17. n. 258. Dicast. d. 9 à n. 270. Steph. tr. 1. d. 5. n. 31. contra Ferrant. Burgh. cent. 1. casu 70. & alios apud Mendo d. 5. q. 22.*
1056. §. 34. Si conjux cum soluta exercent sodomiam, oscula, tactus, aut si committat bestialitatem, tenetur explicare se esse conjugem, quia per illa fit injuria conjugis; imò si vir cum propria uxore exercent sodomiam, uterque peccat duplici peccato adulterii, quia neuter servat alteri suum corpus castè, quod spectat ad fidem Matrimonii, neque debet alteruter dicere se exercuisse sodomiam cum conjugata persona, sed debet dicere cum suo viro vel cum uxore sua, quia dicendo cum conjugata, significaret se alteri conjugis fecisse injuriam, quod verum non est, quando cum suo vel sua fecit, *Sanct. d. 18. n. 4. & 5.*
1057. §. 35. Quamvis Matrimonium inter fideles sit elevatum ad rationem Sacramenti, quod Sacramentum exigit servari fidem conjugis, non ideo omne adulterium est sacrilegium, uti dicitur n. 1120.
1058. §. 36. Si sponsus vel sponsa peccet contra fidem in sponsalibus datam, *Covarr. Megala, Diana p. 1. t. 7. R. 5. & p. 3. t. 4. R. 67. Pontius De Matr. l. 12. c. 6. n. 8. Bonaspei De pecc. d. 5. n. 25. 11.*

n. 85. & alii probabiliter dicunt non mutari speciem, nec opus esse id exprimere in confessione, quia per sponsalia necdum traditur jus in corpus, ergo non peccatur contra justitiam; & sicuti qui vovit se ingressurum Religionem, si fornicetur, non tenetur explicare votum, quia per promissionem Religionis nondum contraxit obligationem castitatis, ita & hic. Oppositum tenent etiam probabiliter *Az. Mol. Rebell. Cón. Dicast. n. 375. Stoz l. I. p. I. n. 52. Aversa q. 10. l. 9. §. Aliqui. Sporer De Matr. n. 361.* quia agitur contra jus, quod mutuò habent, ne, excepto ingressu in Religionem, agatur aliquid contra executionem factæ promissionis. Si tamen Titius Matrimonio Cajæ promisso, vel uxorem occidat vel cum Caja adulteretur, ac post mortem uxoris suæ pergat peccare cum Caja, non ideo accedet nova species, sed erit simplex fornicatio, quia quamvis inter eos sit impedimentum dirimens, tamen hoc inductum est purè in pœnam delicti & non ex motivo diversæ honestatis vel virtutis, *Sanch. Less. Fill. t. 10. p. 2. c. 1. n. 45. Diana p. 3. t. 4. R. 140.*

§. 37. Sacrilegium in hac materia contrahitur, vel ratione personæ sacræ, quæ peccat aut cum qua peccatur, vel ratione rei sacræ, quæ quis hinc abutitur, vel ratione temporis, actionis aut loci sacri, de quibus jam ordine dicam.

1059.

§. 38. Non est opus explicare, an persona sacra sit Sacerdos an tantùm subdiaconus, sed satis est dicere, habere sacrum ordinem, uti cum communi *Aversa §. Rursus contra Fagund.* qui putat exprimi debere statum saltem Episcopi aut Generalis in aliquo Ordine. Neque opus

1060.

opus est exprimere, an persona illa semel tantum an pluries castitatem voverit, *Dicast.* d. 9. à n. 315. *Stoz* n. 50. Neque an votum sit simplex an solenne, utrumque enim virtutem religionis æquè respicit, *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 27. n. 40. *Castrop.* De peccatis d. 3. p. 3. n. 11. *Aversa* suprà. *Dicast.* à n. 306. *Steph.* tr. I. d. 5. num. 58. *Stoz* suprà.

1061. §. 39. Si quis in susceptione sacrorum Ordinum nolisset vovere castitatem, adhuc committeret sacrilegium peccans contra castitatem, quam Ecclesia tali præcipit ob reverentiam sacrorum ministeriorum, ita ut observatio castitatis ex vi præcepti Ecclesiæ ponatur in materia religionis, secundum dicta l. 1. n. 626.

1062. §. 40. Si Sacerdos simul & Religiosus peccet contra castitatem, *Sot.* & alii putant esse duplex sacrilegium, ideoque teneri aperire, quòd sit & Sacerdos & Religiosus, sicuti qui die festo non audit Missam, quo etiam vovit audire, tenetur utramque circumstantiam addere, quamvis & præceptum Ecclesiæ & votum sint ex eodem motivo religionis. E contra *Sanch.* n. 14. & 30. aliique dicunt esse unicum sacrilegium, ideoque posse alterutram circumstantiam tacere. *Amicus* d. 18. n. 26. sic distinguit, si obligatio castitatis annexa Ordinibus sit ex præcepto Ecclesiæ, tenet cum *Soto*; si autem sit ex voto, tenet cum *Sanch.*, sed sententia *Sanch.* videtur esse absolute probabilior, quamvis enim obligatio illa esset ex præcepto Ecclesiæ, tamen esset ex eodem motivo religionis, ex quo fuisset votum, cujus defectum supplet illud præceptum, si ordinandus fortè vovere nolit.

1063. §. 41. Si obligatus voto castitatis peccet cum
alio

alio obligato eodem voto, v. g. Religiosus cum Religiosa, debet explicari status utriusque, quia sunt duo specie peccata peccare in propria persona contra votum suum, & cooperari cum alia persona ad frangendum votum suum, ita cum aliis *Lugo d. 16. n. 258.*

§. 42. Si quis voto castitatis obligatus alium voto non obligatum inducat ad peccatum contra castitatem, *Arr. Caram. Pelliz. Tamb. Sanch. in Decal. l. 5. c. 6. n. 10. Dicast. n. 326. Steph. tr. 1. d. 5. n. 58. Stoz n. 53.* negant peccare peccato sacrilegii contra votum, quia vovit tantum castitatem propriam, nec intentio voventis videtur se extendere ad castitatem alienam. E contra *Carden. in 1. crisi d. 36.* & alii putant peccare etiam peccato sacrilegii contra votum suum, ideoque teneri hoc manifestare in confessione, quia castitas prohibet, ut nihil directè contra se procuretur, secundum dicta n. 984. ergo inducendo peccavit contra castitatem, quam vovit, ergo peccavit contra votum. Et consequenter etiam dicendum est, si ille, qui non habet votum castitatis, inducat habentem illud votum ad peccandum contra castitatem, istum inducentem peccare, non tantum contra castitatem, sed etiam contra virtutem religionis, quæ eum obligabat, ut neminem induceret ad transgressionem suam.

§. 43. Si Novitius religiosi Ordinis peccet contra castitatem, non tenetur manifestare se fuisse Novitium, quia nulla species accedit, donec voverit, *Dian. Lugo, Aversa, Tamb. Dicast. n. 325. Stoz supra contra Llamas.*

§. 44. Contrahitur sacrilegium, si quis re consecratâ vel benedictâ utatur ad turpitudines, item

item si verba sacra ac præsertim sacra scripturæ applicet rebus obscœnis.

1067. §. 45. Non est gravis irreverentia, si quis fornicetur habens sacras Reliquias ad collum pendentes, *Fill. tr. 30. n. 129. Lugo num. 513. Bonaspei n. 129.* Agnoscunt tamen in hoc irreverentiam *Lugo, Dicast. n. 719. & alii.* Veniale esse putant *Aversa q. 10. f. 10. Loth. tr. 24. a. 3. & alii.* Imò *Homob.* suadet eas deponi etiam in congressu maritali, sed in hoc meliùs contradicunt alii, quia hic congressus nihil mali continet, sed potest esse actus virtutis. Hoc rectè dicunt *Lugo n. 513. & Dicast. supra,* fore mortale, si quis portans Eucharistiam exercent actum venereum.
1068. §. 46. Circumstantia temporis sacri, v. g. quòd carnaliter pecces die Veneris sancto vel die communionis, secundùm dicta n. 963. non addit speciem sacrilegii, *Lugo n. 525. Dian. p. 1. t. 6. R. 32.* Foret tamen irreverentia mortalis etiam in confessione explicanda, si quis die Veneris sancto exhiberet turpes comœdias, *Lugo n. 524.* qui idem dicit cum *Aversa f. 11. & Bonaspei n. 133.,* si quis statim post lectam Missam vel post sumptam Communionem iret ad fornicandum.
1069. §. 47. *Sylvius & alii* affirmant, *Dian. p. 6. t. 7. R. 39.* & alii negant contrahi speciem sacrilegii, si quis concupiscat mulierem sub oratione, v. g. sub recitatione Horarum, sed de hoc videri possunt dicta l. 4. n. 1348., nam probabilius est non esse saltem mortale in ratione sacrilegii. Dicunt tamen multi fore sacrilegium mortale, si concupiscat, dum celebrat, dum communicat, dum adhuc apud se habet sacras species, dum

dum fert vel distribuit Eucharistiam, uti habet *Lugo* d. 16. n. 513. ; aut etiam si statim post Communionem vel Missam lectam, uti habet *Sporer* n. 404. De omnibus tamen non audeat absolute asserere *Tamb.*, sed dicit advertendum esse, in quibus casibus secundum iudicium prudentium gravis & quidem peculiaris irreverentia censeatur inferri Christo.

§. 48. Si pollutio fiat in templo & sit occulta, *Vasq. B. Pontius, M. Perez, Casp. Caram. Dian.* p. 7. t. 11. R. 31. *Burgh.* cent. 3. casu 58. & alii negant esse sacrilegium, quia malitia sacrilegii ratione loci non videtur contrahi nisi propter infamationem & violationem loci sacri, quæ non causatur, si pollutio sit occulta. *Contra Suar. Sanch. Bonac. Lugo, Dicast.* d. 9. n. 651. *Bonaspæi* d. 5. n. 91. *Steph.* n. 56. *Mendo* d. 5. n. 49. aliique plures apud *Dian.* p. 1. t. 7. R. 26. probabilius dicunt esse sacrilegium & in confessione addendum, quia si publicaretur, templum esset pollutum, ergo signum est, quod ab initio factum sit aliquid contra reverentiam loci sacri, ideo enim Ecclesia post publicationem prohibet ibi legi Missas, quia locus ille dehonorus est. Et quod dictum est de pollutione, dicunt Authores secundæ sententiæ contra Authores primæ etiam de copula illicita, quamvis occulta, in loco sacro commissa. Putat autem *Zerol.* per locum sacrum hic intelligi etiam sacrilegium, sed contradicunt *Azor & Diana* p. 3. t. 4. R. 166. quod magis valet de campanili, est enim minus sacrum: imò nec intelligitur oratorium privatum sine Episcopi auctoritate erectum, *Illf.* n. 102.

§. 49. Copula conjugalis in loco sacro facta, *1071^a*
secun-

secundum *Caj. Palud. Tolet.* & alios est sacrilega, quia Ecclesia eam prohibet ex motivo religionis. Secundum *Vasq. Sa* & alios non est sacrilega, quia Ecclesia videtur tantum prohibere illam, quæ est de se illicita; sed *Castrop. Diana* p. 1. t. 7. R. 19. *Aversa* q. 10. l. 11. melius distinguunt, si enim sit necessaria, v. g. ob periculum incontinentiæ, quando conjuges cogantur diu remanere in templo, non est sacrilega, nec illicita; si autem non sit necessaria, probabilius videtur esse illicitam & sacrilegam, quia est in grave vilipendium loci sacri.

1072 §. 50. Probabile est quidem, quod oscula, tactus, aspectus, turpiloquia, etiam publice facta in loco sacro, non habeant rationem sacrilegii, ideoque opus non sit dicere esse ibi facta, uti tenent *Sanch. Aversa* & alii cum *Diana* R. 25, illorum tamen ratio, nempe quia per ista non polluitur Ecclesia, nihil probat, uti constat ex dictis n. 1070. hinc dicendum est tunc tantum per hujusmodi actiones externas contrahi malitiam sacrilegii, quando cum magna Ecclesiæ irreverentia fiunt, uti si quis meretricem ante Altare publice tangeret impudicè, si quis turpem comœdiam in templo exhiberet &c. *Suar. Bonac. Lugo, Dicast. Tamb. Steph.* n. 61. *Mendon.* 60. Addit *Gobat* in *Quin.* t. 5. c. 49. si quis turpem cantionem vel melodiam, quam populus sciret convenire rebus turpibus, in se reret officio divino aut publice in templo caneret, quia cultus Dei per hoc graviter in honoraretur.

1073 §. 51. Desideria, oscula, tactus, fornicatio, sodomia & similia externa, si fiant circa consanguineas vel affines, addunt speciem incestus

contra reverentiam conjunctis debitam, unde
 qui consanguineam suam turpiter attigit, non
 satisfacit dicendo, attigi aliquam turpiter, sed
 addere debet fuisse consanguineam. Probabile
 autem est incestum cum consanguineis non
 differre specie ab incestu cum affinibus vel cum
 conjunctis cognatione legali, scilicet per ado-
 ptionem, uti ex *S. Tho.* docent *Caj. Tamb. Lugo,*
d. 16. n. 313. Dian. R. 31. quia semper peccatur
 contra reverentiam conjunctis debitam, & vi-
 detur esse perinde, unde oriatur illa conjun-
 ctio. Contradicunt tamen etiam valde proba-
 biliter *Vasq. Dicast. d. 9. n. 272. Bonaspei De acti-*
bus hum. d. 5. n. 20. Ilf. n. 83. quia reverentia
 debita ob intrinsecam sanguinis participatio-
 nem videtur esse notabiliter diversa, hanc au-
 tem exigit consanguinitas & non affinitas, quæ
 tantum extrinsecam conjunctionem habet.

§. 52. *Fill.* alique multi cum *Dian.* supra 1074¹
 docent incestum in uno non differre specie ab
 incestu in alio quocunque gradu, v.g. incestum
 cum matre sua non differre specie ab incestu cū
 nepte, ideoque in omnibus satisfieri, si dicatur,
 commisi incestum, quia in his omnibus etiam
 videtur eadem deformitas inveniri, scilicet
 actio contra reverentiam conjunctis debitam,
 quod autem sit major vel minor conjunctio,
 videtur tantum posse graviolem malitiam re-
 fundere, non autem specie distinctam: Sed mul-
 ti alii cum *Dicast.* supra longè probabilius con-
 tradicunt, tum quia incestus in primo aut fortè
 etiam in secundo gradu repugnat juri naturæ,
 non item in aliis gradibus, in quibus ideo tan-
 tum est incestus, quia ex motivo talis reveren-
 tiæ prohibetur; tum etiam quia alia debetur

reverentia matri quàm nepti; hinc infert *Bona-
spei* num. 19. debere explicari, an fuerit cum a-
via, matre, sorore, vel filia; item an cum matre,
an cum noverca; item an cum noverca patre
vivente, an mortuo, nam patre vivente est præ-
tere contra pietatem. Non est ramen opus di-
cere, an fuerit cum proavia, quia similis tantum
videtur huic & aliis consanguineis deberi reve-
rentia.

1075 §. 53. Si sponsus cognoscat consanguineam
suæ sponsæ, probabilius videtur esse incestum,
quia talis copula specialiter ob reverentiam
conjunctis debitam prohibetur ab Ecclesia ideo
ponente impedimentum dirimens ex motivo
publicæ honestatis, *Tamb. Lugo* n. 331., quod
Oviedo De pecc. contr. 5. n. 78. rectè restringit
ad primum gradum.

1076 §. 54. Si Titius fornicatus sit cum Caja &
postea fornicetur cum Cajæ consanguinea in
tertio gradu, aliqui apud *Sanch.* De Matr. l. 7. d.
67. n. 7. putârunt esse incestum, quia licet *Trid.*
sess. 24. De Ref. Matr. c. 4. sustulerit ab eo pec-
cato impedimentum, non ideo sustulit affinita-
tem, cum enim tale decretum sit correctorium,
non operatur ultra verba: Sed *Sanch.* n. 8. rectè
dicit oppositum sibi esse certum, tum quia ideo
ab his vel illis committitur incestus, quia for-
nicatio fit ab illis, inter quos prohibetur Ma-
trimonium, non prohibetur autem inter Ti-
tium & istam consanguineam Cajæ, tum etiam
quia si ratio Adversariorum valeret, ergo ad-
huc esset incestus, si peccaretur cum conjuncta
etiam in septimo gradu, quia olim erat impe-
dimentum; imò sicuti datur affinitas ad gradus
etiam remotiores in infinitum, ita & daretur in-

incestus, quod nemo dicet. Et ideo Cap. *Non debet*, De consang. & affin. ubi agitur de contrahendo impedimento, dicitur, *Prohibitio copulae conjugalis quartum consanguinitatis & affinitatis gradum de cetero non excedat, si autem copula sit illicita, non excedit secundum.*

§. 55. Si Titius & Caja consanguinei in tertio gradu post obtentam dispensationem ad ineundum Matrimonium, sed hoc nondum inito, fornicentur, *Maj. & Gallego* dicunt esse incestum, quia non ideo sublata est consanguinitas, sed hac stante est tantum data potestas contrahendi Matrimonium: Oppositum tenet *Sanch. n. 9.* quia incestus non est, nisi ubi cum consanguinitate est prohibitio Matrimonii, sed positâ dispensatione non est amplius prohibitio Matrimonii, ergo nec incestus.

§. 56. Incestus cum conjunctis cognatione spiritali proveniente ex Baptismo vel Confirmatione, distinguitur specie ab aliis incestibus, quia prohibetur ex motivo reverentiæ debitæ Sacramento, ergo habet adjunctam malitiam sacrilegii, *Sanch. De Matr. l. 7. d. 5. n. 9. Lugo n. 333.* Necesse tamen non est dicere, an cognatio orta sit ratione Baptismi, an Confirmationis: Neque an peccaverit cum filia Baptismi, an cum ejus matre, quia cum sit contra eandem reverentiam debitam personis ratione Sacramenti conjunctis, manet una species.

§. 57. Qui commisit semel pollutionem, semel sodomiam, semel bestialitatem, non satisfacit dicendo, ter procuravi pollutionem, uti constat ex hac prop. 24. ab *Alex VII.* damnata, *Mollities, sodomia & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ, ideoq; sufficit dicere in confessione,*

ne, se procurasse pollutionem. Ratio autem est, quia licet opponantur eidem castitati, tamen modi oppositionis sunt notabiliter diversi, nam castitas, prout detestatur omne id, quod generationem impedit, sic opponitur mollietati: prout autem est conservativa reverentiæ erga parem sexum, & verecundiæ circa naturalem modum coeundi, sic opponitur sodomix: prout verò est impeditiva, ne affectus hominis erga homines licitus detorqueatur ad bestias, & sic quodammodo fiat bestialis, sic opponitur bestialitati.

1080 §. 58. In sodomia teneris dicere, an fueris agens, an patiens, cum enim agens habeat pollutionem, hæc addit novam speciem, *Tamb. Lugo* n. 243. *Mendo* d. 5. n. 188. contra plures id negantes cum *Diana* in *Compendio* v. *Sodomia*. n. 2. *Nec obstat*, quod patiens cooperetur pollutioni agentis, adeoque contrahat etiam ejus malitiam, nam sicuti pejerans & cooperans perjurio alieno contrahunt eandem malitiam, sic tamen ut cooperans contrahat malitiam tantum reductivè eandem & modo notabiliter diverso, qui debet exprimi in Confessione, ita etiam hic, agens enim contrahit primariò, patiens secundariò, *Dicast.* d. 9. n. 465.

1081 §. 59. *Cajet.* putat fœminam non teneri dicere, in qua parte sui corporis sodomita semen effuderit; sed probabilius est teneri, alioquin non explicat, an fuerit sodomia imperfecta nec ne, si enim fuerit effusio cum affectu ad præposterar partes, erit sodomia imperfecta, si autem tantum ad explendam libidinem sine desiderio coitus & sine affectu ad partes præposterar, erit tantum pollutio.

§. 60. Si duo mares ex affectu ad eundem 1082
 sexum permisceant corpora, *Grassius* putat non
 ideo fore sodomiam, dummodo semen non ef-
 fundant in vas præposterum, ideoque sufficere,
 si dicant se exercuisse mollitiem: Sed oppositum
 est tenendum, quamvis enim non sit principalis
 illa sodomia, in quam feruntur speciales pœnæ
 Ecclesiasticæ, rectè tamen docet *Tamb.* l. 7. c. 7.
 §. 2. esse sodomiam, non enim est sola mollities,
 cum hæc tendat ad explendam libidinem sine
 speciali affectu ad indebitum sexum, ergo est
 sodomia, qualem etiam fœminæ exercere pos-
 sunt, licet nequeant seminare in vas præposte-
 rum. Dicendum etiam est cum *Grass.* *Az. Silv.*
 contra *Dianam* p. 3. t. 4. R. 101., si duo mares
 cognati committant sodomiam, contrahi et-
 iam speciem incestus, quia est contra reveren-
 tiam conjunctis debitam.

§. 61. In bestialitate explicari debet, an facta 1083
 sit cum bestia mare vel fœmella: & si cum fœ-
 mella, an in vase naturali, an in præpostero,
 sunt enim diversæ deordinationes, uti probat
Mendo d. 5. q. 25. Non est tamen opus dicere,
 cum qua specie animalis, quia manet eadem
 malitia, sive fiat cum cane sive cum ove, *Mendo*
 n. 196. *Tamb.* §. 5.

§. 62. Quamvis coitus cum dæmone haben- 1084
 te formam hominis reducatur ad bestialita-
 tem, quia detorquetur affectus ad non homi-
 nem, tamen exprimi debet fuisse cum dæmone,
 quia simul est speciale peccatum contra virtu-
 tem Religionis habere commercium cum ma-
 ximo Dei & hominum hoste, *Tamb.* supra.

Q 146. Quomodo distinguenda sit species in pecca- 1085
 tis contra septimum & decimum præceptum. R. §. 1.

Q 93

Qui

Qui heri equum, hodie pecuniam, cras vestes furatur, satisfacit dicendo, ter furatus sum rem gravem, quia equus, pecunia, vestes sunt moraliter ejusdem speciei, cum mensurentur eadem pecuniâ & inter se commutentur.

1086 §. 2. Furtum non mutat speciem ex hoc, quod fiat à Judice vel gerente Magistratum, quamvis sit major indecentia, quod fiat ab eo, qui alios deberet coërcere, *Tamb. Dian. p. I. t. 7. R. 36.* contra utrumque *Medinam.* Potest tamen Princeps vel Magistratus peccare, non tantum contra charitatem, sed etiam contra justitiam, si aliorum furta non impediat, ad quod etiam ex justitia tenetur.

1087 §. 3. Rapina specie differt à furto, quamvis enim objectum utriusque sit idem, tamen modus, quo illud attingunt, est notabiliter diversus, nam in rapina & non in furto, fit vis etiam personæ. Unde si homini videnti eripias rem suam & absurras, nullam vim inferendo illius personæ, non erit rapina, sed furtum.

1088 §. 4. Furtum per usuram vel alium dolosum contractum est ejusdem speciei cum furtis aliis, hinc sufficit in Confessione dicere, toties furatus sum, tacendo de modo auferendi.

1089 §. 5. Furto additur sacrilegium, si quis furatur rem sacram, uti calicem consecratum, quamvis è loco non sacro; aut rem profanam in loco sacro positam pro securitate vel per modum pignoris, depositi, mutui, commodati, ita ut locus sacer debeat pro eo respondere. Per locum autem sacrum hic intelligitur Ecclesia consecrata aut benedicta, etiamsi sit violata, polluta, interdicta, non tamen intelligitur Monasterium, Claustrum, vel domus Reli-

giofo-

gioforum, uti cum aliis *Dicast.* d. 9. num. 668.

§. 6. Si quis in Ecclesia furètur crumenam 1090
divitis aut aliquid aliud non sacrum, nec ullo
modo pertinens aut commendatum Ecclesiæ,
adhuc dicunt *Suar. Vasq. Laym. Rebell. Bonac. Re-*
gin. Bonaspei De act. hum. d. 5. n. 77. esse sacrile-
gium, quia *Joannes Papa VIII. Cap. Quisquis in-*
ventus 17. q. 4. dicit sacrilegium committi au-
ferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de
sacro, vel sacrum de non sacro: Oppositum
tamen velut probabile tenent *Az. Henriq. Less.*
Cón. Lugo, Dian. R. 27., qui per auferre de loco
sacro intelligunt aliquid pertinens, aut de quo
debeat respondere locus sacer: *Oviedo De pecc.*
contr. 5. n. 31. refert utramque sententiam &
nihil determinat: *Dicast.* à n. 664. agnoscit pa-
rem ferè in utraque sententia probabilitatem,
attamen magis inclinatur in primam.

§. 7. Si quis ideo eat ad Confessionem, ut 1091
possit Confessario furari rem levem, *Corduba,*
Sa, Rebell. Fagund. Lugo, Dicast. n. 667. dicunt,
quamvis sit leve in ratione furti, attamen esse
grave in ratione sacrilegii, quia videtur cedere
in gravem irreverentiam Sacramenti, sed ratio
occurrit in oppositum, quia si quis confiteatur
ex vana gloria, aut si in Confessione mentiatur
in re levi non pertinente ad materiam necessa-
riam Confessionis, dummodo de aliis peccatis
doleat & non reddat Sacramentum irritum,
non peccat mortaliter, uti dicitur num. 1177.
idem autem videtur esse de nostro casu, uti
rectè *Aversa q. 10. s. 11. §. Addit.* Et saltem si
Confessio sit occasio furti, non est mortale, uti
fatentur citati Authores contra *Fagund.*

§. 8. Non est sacrilegium furari rem Parochi 1092

Q 9 4

vel

vel Sacerdotis possidentis illam suo & non Ecclesie nomine, quam vis haberet titulo Ecclesiastico, v. g. ex redditibus Beneficii vel propter Baptismum infanti collatum, talia enim habent se uti res profanae, cum nec in se sint sacrae, nec ideo violetur aliquis locus sacer, vel aliqua persona, aut immunitas Ecclesiastica, *Dian. R. 27. Tamb. De conf. l. 2. c. 8.*

1093 §. 9. Si quis rem sacram & è loco sacro furetur, *Vasq. Fagund. & alii cum Dian.* dicunt manere unum specie sacrilegium, quia & rei & loci sacri violatio soli Religioni opponitur: E contra *Lugo d. 16. n. 471. Oviedo n. 302. Dicast. nu. 663. Bonaspei n. 82.* probabilius dicunt esse duo specie sacrilegia in Confessione distinguenda, unum contra immunitatem loci sacri, alterum contra sanctitatem rei sacrae, sicuti sunt duo specie sacrilegia, si Clericus occidatur in loco sacro.

1094 §. 10. *Less. De just. l. 2. c. 45. dub. 3.* putat furtum vel usum profanum rei per votum Deo promissae esse sacrilegium, sed probabilius contradicunt *Laym. & Oviedo n. 34.* usque dum res sit tradita & dicata ad sacrum usum, sicuti enim qui vovit intrare Religionem vel suscipere Sacerdotium, non ideo est sacrilegus, si peccet contra Castitatem, quia necdum est consecratus Religioni, nec sacratus per Ordinem, ita & hic.

1095 Q. 147. *Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra octavum praeceptum. &c. §. I.* Mendacium circa res fidei, v. g. si quis praescindendo à verbo Dei dicat Jobum habuisse quatuor filias, cum sciat habuisse tantum tres, per se loquendo, est veniale tantum, *Salas, Arr. De pecc. d. 21. f. 1. & alii apud Lugo De fide d. 14. f. 3.* qui

qui in eandem sententiam inclinatur, non enim apparet, unde refunderetur species gravis malitiae. Si tamen significaret Deum locutum esse aliquid falsum, esset gravis blasphemia, uti per se patet.

§. 2. Judicium temerarium specie distinguitur à detractioe, secundum dicta l. 3. p. 2. num. 1188. 1096

§. 3. Probabile est, quòd falsum crimen imponere, & revelare verum, quod occultum est, sint ejusdem speciei in ordine ad confessionem, *Mol. Lugo De just. d. 14 s. 2. Tamb. De conf. l. 2. c. 9. n. 5.* & consequenter satisfit dicendo, bis graviter detraxi, quia species mendacii, quæ in primo est, non est mortalis, nisi ratione injuriæ, quæ satis explicatur. Fatendum tamen est cum *Nav. & Sporer* in 8. præcept. Decal. n. 48. in primo esse majorem malitiam, at tamen intra eandem speciem. 1097

§. 4. In detractioe, judicio temerario vel contumelia, non mutat speciem, quòd dixerim hunc esse hæreticum, illum furem, istum sodomitam, *Bonac. Sa, Castrop. Oviedo n. 27. Less. in Auct. v. Confessio. Casu 9. contra Suar. Az. Salas,* hinc satisfit dicendo, ter detraxi, ter temerè judicavi in re gravi: Rationem dat *Lugo De pœn. d. 16. num. 265.*, quia omnes detractioes accipiunt malitiam ex eo, quòd sint contra unum bonum famæ, sicuti furta ex eo, quòd lædant fortunas, ergo sicuti furta sunt ejusdem speciei in ratione furti, sive bona hæc sive illa, sive hoc sive alio modo tollantur, dummodo vis personæ non fiat, sic de ablatione famæ. Idem est, si detraxerim Sacerdoti, uti probabiliùs cum aliis tenet *Tamb. n. 2. contra Steph. tr. 4. d. 6.* 1098

Qq 5

n. 5.

n. 5. qui cum aliis putat esse contra religionem & reverentiam illi statui debitam.

1099 §. 5. Si detractio sit scandalosa aut damnosa in bonis fortunæ, additur nova species contra charitatem vel justitiam respectu juris ad bona fortunæ, ideoque hæc erunt in confessione addenda.

1100 §. 6. Susurratio, quâ detrahendo pax turbatur & causatur divulsio animorum, differt specie à detractioe, quia specialiter opponitur charitati.

1101 §. 7. Contumelia, quâ præsentem in faciem detraho, addit novam speciem, secundum dicta l. 3. p. 2. n. 1226. unde si lædebas famam alicujus absentis, & eo superveniente pergas eam lædere, sunt duo specie peccata, nempe detractio & contumelia, quia per contumeliam rapitur honor, per detractioem tollitur fama, quæ, quomodo distinguantur, dictum est l. 3. p. 2. à n. 1191.

1102 Q. 148. Quomodo distinguenda sit species in peccatis contra præcepta Ecclesiæ. R. §. 1. Eiusdem speciei est die festivo exercere servilia & forensia, hinc qui uno festo serviliter laboravit & altero tulit sententiam in judicio, satisfacit dicendo, bis per opus prohibitum graviter inhonoravi diem festum.

1103 §. 2. Sive sit Dominica sive festum, item sive sit festum majus sive minus, non ideo mutatur species, hinc qui die Paschæ & die S. Laurentii non audivit Missam, vel serviliter laboravit, satisfacit dicendo, bis die festivo non audivi Missam, vel serviliter laboravi.

1104 §. 3. Violatio jejunii per comestioem carniæ distinguitur specie à violatione per comestio-

Confessionem ovorum aut laeticiniorum, ubi horum comestio est prohibita, quia per illas duas leges intenditur & per violationem impeditur notabiliter diversa mortificatio carnis. Item violatio per comestionem carniū distinguitur specie à violatione per multiplicem comestionem, unde qui uno die jejunii sumpsit unicam refectionem in carnibus, & altero sumpsit duas refectiones in piscibus, non satisfacit dicendo, bis graviter fregi jejunium, sed addere debet, quòd semel in carnibus, *Sanch. Oviedo* De pecc. contr. 5. n. 25.

§. 4. Violatio jejunii in vigilia S. Matthiæ ¹¹⁰⁵ incipiente in quadragesima & quatuor temporibus, & simul in die Veneris, est unicum etiam numero peccatum secundum dicta l. 5. n. 137.

§. 5. Violatio ejusdem jejunii ab Ecclesia ¹¹⁰⁶ præcepti, à Superiore imperati, à Confessario pro penitentia injuncti, ex voto debiti, habet quatuor specie malitias, uti dictum est l. 5. n. 135. De peccatis contra præceptum Communionis & Confessionis dicetur à n. 1116.

Q. 149. Quomodo distinguenda sit species in peccatis circa Sacramenta & personas ecclesiasticas. R. ¹¹⁰⁷ Præter sparsim dicta, notanda sunt seqq. §. 1. An contrahat duas specie malitias, qui post susceptum Baptismum & Confirmationem deficit à fide, dictum est n. 980. An autem peccet graviter, qui ideo confitetur, ut Confessario furetur rem levem, dictum est n. 1091.

§. 2. Probabilius videtur, omnem illum ¹¹⁰⁸ peccare mortaliter, per se loquendo, qui Sacramentum conficit in mortali, secundum dicta l. 6. p. 1. n. 91. Is verò, qui in mortali suscipit Sacramentum vivorum, etiam peccat mortaliter.

taliter, peccato distinctæ speciei ab illo, quo peccat, qui conficit, secundum dicta ibidem n. 194., quia suscipiens non tantum irreverenter tractat Sacramentum in gratia recipiendum, sed impedit primum eius effectum, scilicet gratiam, ad quam causandam à Deo est institutum.

1109 §. 3. Si quis communicet vel Missam legat in mortali, aliqui putarunt committere unum peccatum irreverentiæ circa Eucharistiam, & alterum impœnitentiæ, imò *Sporer De sacrif. n. 493.* refert aliquos putasse celebrantem in mortali tribus specie distinctis peccatis peccare, ratione omissæ confessionis, ratione omissæ contritionis, & ratione indignæ oblationis, sed rectè contradicunt *Vasq. Bonac. Nugn. Aversa De Euch. q. 8. s. 5. §. Quarto*, nam quod attinet ad impœnitentiam, obligatio præmittendi pœnitentiam ex hoc capite non distinguitur ab obligatione non indignè communicandi: Quamvis autem oblatio fiat in mortali, non ideo est mortale, uti dixi l. 6. p. 1. n. 96.

1110 §. 4. Si quis ligatus censurâ, v. g. excommunicatus, & simul in mortali constitutus communicet vel Missam legat, *Vasq. Dian. Hurt. Lugo De Euch. d. 14. n. 20.* putant esse unum numero peccatum, quod *Tamb. De Comm. c. 1. n. 7.* vocat probabile, *Gob. In Exp. tr. 3. n. 442. & tr. 4. n. 212.* vocat tutum, quia præceptum humanum concurrens cum divino vel naturali sub eodem motivo, quale hic videtur esse reverentiæ, non addit novam speciem malitiæ. Admittit hoc *Suar.*, attamen putat esse circumstantiâ aggravantem in confessione exprimendam. *Vasq. & Lugo* dicunt non adde-

addere tantam malitiam, ut opus sit in confessione exprimere, sed probabilius videtur esse oppositum, ob rationem dandam n. 1111.

§. 5. Si quis in mortali & etiam non jejunos 1111
 communicet, adhuc putant *Hurt. Dian. & Lugo*
 ob rationem n. 1110. datam esse unum specie
 peccatum, sed *Bonac. Molfes. Homob. Rayn.*
Aversa. §. Quinto. Bosco De Euch. l. 10. concl. 2.
 & alii probabilius contradicunt, quia moti-
 vum præcepti divini est, ne Sacramentum fru-
 stretur effectu, motivum autem præcepti hu-
 mani est specialis reverentia erga Corpus Chri-
 sti. Addit *Aversa*, quia quamvis esset idem mo-
 tivum reverentiæ in genere, tamen est alius
 modus reverentiæ in specie, postulans, ut acce-
 dat nec in censura specialiter contumax Eccle-
 siæ, cujus Sacramenta vult participare, nec in
 mortali per illud ponens obicem gratiæ, sed
 afferens specialem reverentiam jejuni corporis,
 quo significet se hunc cibum spiritualem præ-
 ferre omni corporali. Idem esse dicunt, si Sa-
 cerdos & in mortali, & absque sacris vestibus
 consecraret; item si consecraret & extra spa-
 tium altaris consecrati, & extra extensionem
 corporalis, uti rectè *Dicast. De Euch. d. 2. n.*
206. quia est distincta significatio, ob quam Ec-
 clesia utrumque requirit, nempe altare velut
 aram crucis, in qua Christus est immolatus,
 corporale autem velut sindonem, in qua depo-
 situm est Corpus Christi.

§. 6. Ex dictis n. 1108. constat Sacerdotem 1113
 consecrantem in mortali peccare mortaliter.
 Quod si insuper in mortali communicet, est
 aliud specie peccatum, quidquid contradicat
Sporer supra, quod evitasset, si ante Communio-
 nem

nem elicuisset contritionem, uti dictum est l. 6. p. 1. n. 93. Quod si post consecrationem incidisset in mortale & in eo sibi ipsi dedisset Communionem, adhuc contraxisset peccatum specie diversum à peccato illius, cui ab altero daretur Communio, est enim diversa malitia indignè ministrare & indignè suscipere Eucharistiam: Unde consecrans & postea se ipsum communicans in mortali quadruplicem specie malitiam contrahit, primam, quia Eucharistiam in mortali conficit; secundam, quia indignè ministrat; tertiam, quia ministrat indigno; quartam, quia suscipit indignus: probabile tamen est, quod malitia secunda non sit mortalis, secundum dicta l. 6. p. 1. n. 94. quia ibi nullum Sacramentum conficitur, nec est operatio, quae fiat nomine Christi, nec impeditur effectus Sacramenti. Omnes autem illæ malitiæ intelliguntur, si dicat, celebravi Missam in peccato mortali.

¶ 1114 §. 7. Rectè docent *Lugo & Aversa* §. sexto, non esse opus in Confessione addere, an cum gravissimo vel minùs gravi, an cum uno vel pluribus mortalibus communicarit vel Missam legerit, uti nec an cum una vel pluribus censuris, an cum contracta ex hoc vel illo delicto &c. quamvis enim sit majus peccatum cum majoribus peccatis ista facere, quia est magis indigna susceptio, attamen est intra eandem speciem.

¶ 1115 §. 8. Si quis peccatori publico porrigat Eucharistiam, *Tamb. De Comm. c. 6. n. 21.* putat committere unum tantùm peccatum, sed imprimis certum est peccare mortaliter cooperando peccato alterius, deinde etiam peccat aliã specie malitiæ, infideliter fungendo officio Mini-

Ministri, ad quod ordinatus est, attamen secundum dicta paulò antè probabile est, quòd hæc malitia sit venialis tantum.

§. 9. Qui semel Communionem paschalem, 1116
& semel Communionem in periculo mortis pro viatico sumendam neglexit, commisit duo specie peccata, nec satisfacit dicendo, bis neglexi Communionem graviter præceptam, sed exprimere debet, quòd semel præceptam pro viatico, uti dictum est l. 6. p. 1. n. 605.

§. 10. Confessio tunc habet adjunctam malitiam sacrilegii, si quis accedat sine debito examine, exponens se periculo omittendi aliquod mortale: Si ex pudore vel simili motivo omitat peccatum, quod scit esse, vel de quo negativè dubitat, an sit mortale: si accedat sine dolore supernaturali & sincero, aut sine proposito firmo cavendi omnia mortalia imposteriorum; item si accedat non habens efficacem voluntatem primâ occasione, quâ poterit, restituendi furtivè ablata, famam, honorem &c: Item si accedat sine efficace voluntate relinquendi omnes occasiones proximas peccandi: Ratio horum omnium est, quia accedit indispositus, facit absolutionem esse irritam, impedit effectum Sacramenti. Omnes tamen isti modi invalidandi Confessionem sunt ejusdem speciei, hinc licet aliquis quandoque uno, quandoque alio modo invalidârit, satisfacit dicendo, toties confessus sum sacrilegè. 1117

§. 11. Si quis sub Confessione mentiatur, 1118
committit sacrilegium, quandoque grave, quandoque leve, uti dicitur à n. 1175. De circumstantia complicitatis, qui est filius vel filia Confessionis, dictum est n. 1041.

§. 12.

1119 §. 12. Contrahentes Matrimonium in mortali peccant mortaliter, imprimis in quantum sunt Ministri conficientes, secundum dicta l. 6. p. 1. n. 93, docentque *Lugo, Dicast. Castrop. Arr.* & alii, quidquid contradicant *Suar. Sanch. Con. Prap. Dian. Burgh. cent. 2. casu 95.* Deinde etiam in quantum sunt recipientes Sacramentum, quia ponunt obicem gratiæ causandæ, & hæc peccata specie distinguuntur. Ibidem tamen dixi utramque malitiam sufficienter explicari, dicendo se in mortali contraxisse Matrimonium.

1120 §. 13. Quamvis Matrimonium sit à Christo elevatum ad rationem Sacramenti, quod dat omnimodam indissolubilitatem, & propter significationem suam exigit carnem non dividi, uti Christus non dividitur ab Ecclesia, nec humana Christi natura à divina, ideoque fideles adulteri peccantes contra hoc vinculum & exigentiam Sacramenti committant irreverentiam in Sacramentum, quam non committunt infideles, quorum matrimonium non habet rationem Sacramenti sed tantum contractus, tamen rectè docet *Carden. in 2. crisi d. 30. c. 4. n. 61.* hoc peccatum non esse propriè sacrilegium, cum Sacramentum non violetur in se immediate, sed tantum violetur lex & exigentia orta ex Sacramento, hinc cum solum fidelium peccata sint materia confessionis, hæc malitia satis intelligitur, si confitens se accuset de adulterio.

1121 §. 14. Percussio Clerici specialiter prohibetur ab Ecclesia, non tantum ob honestatem intrinsecam justitiæ, sed etiam ob reverentiam personæ Deo consecratæ debitam, hinc etiam habet malitiam contra religionem in confessione exprimendam.

§. 15.

§. 15. Probabile est, quòd is, qui simul est 1122
Sacerdos, Parochus & Monachus, unum mor-
tale committat, si negligat Horas Canonicas, &
satisfaciat dicendo, ego Sacerdos omisi Horas,
tacendo se esse Parochum & Monachum, uti
docent *Henriq. Sanch. Fill. Salas, Homob. Garz.*
Dian. p. 2. t. 12. R. 22. p. 4. t. 4. R. 219. p. 10. t. 12.
R. 25. Pelliz. t. 1. tr. 5. c. 8. n. 96. Castrop. tr. 7. d. 2.
p. 1. §. 2. n. 29. Tamb. In Dec. l. 2. c. 5. §. 1. nu. 33.
Gob. In Exp. tr. 5. n. 580. Burgh. cent. 3. cas. 81.
Probabile tamen etiam videtur oppositum,
nempe quòd duo specie peccata committat
specialiter exprimenda, unum contra virtutem
religionis, ratione Ordinis vel Professionis re-
ligiosæ, alterum contra virtutem justitiæ ratio-
ne Beneficii; nam postea tenetur ad restitutio-
nem, ergo signum est violatam esse justitiam,
ita *Suar. Laym. Bonac. Fagund. & alii*, sed priores
Authores probabiliter respondent restitutio-
nem illam ab Ecclesia imponi, non tanquam
debitam ob læsionem juris alieni, sed tantum
velut pœnam delicti.

§. 16. Omittens omnes Horas unius diei 1123
committit unum specie peccatum, quia omnes
constituunt unum Officium ex eodem motivo
religionis, *Navar. Lugo & alii cum Tamb. De*
conf. l. 2. c. 2. n. 4. An autem sit unum nume-
ro peccatum, dixi. §. n. 166.

Q. 150. Quomodo species sit distinguenda in pec- 1124
catis capitalibus. R. §. 1. Quamvis bona animæ,
corporis, fortunæ, famæ, honoris, sint inter se
diversæ speciei, tamen qui semel de uno & se-
mel de alio superbiens graviter peccavit, quia
nempe vel putavit habere se merito suo inde-
pendenter à Dei gratia, vel ideo ita excellere
vult,

voluit, ut nollet se submittere Deo & Superioribus, (quæ rarò accidunt) satisfacit dicendo se bis habuisse gravem superbiam, tacendo de quo bono superbièrit, hoc enim materialiter tantùm se habet: attamen putare se habere merito suo independenter à Dei gratia, & ita excellere velle, ut nolit se submittere Deo & Superioribus, sunt duæ superbix speciei distinctæ.

1125 §.2. Dummodo absint delectatio, gaudium, desiderium, probabile est, quòd in jactantia non sit opus explicare peccatum in specie, de quo te jactas, sed sufficiat dicere, jactavi me de peccato mortali, non exprimendo, an fuerit furtum, an luxuria, quia tota malitia jactantiæ videtur esse, quòd offensa Dei eligatur ad captandam gloriam, in quo est irreverentia contra Deum, *Nav. Dian. p. 3. t. 4. R. 161. Castrop. tr. 2. d. 2. p. 11. Moyat. 3. d. 3. n. 84. Gobat in Quint. t. 5. c. 13. n. 64. Tamb. De confes. l. 2. c. 2. n. 10. Dixi 1.* dummodo absint delectatio &c., nam hæc omnia rarò aberunt, præsertim si sint objecta delectantia, quæ solent fortiter movere potentias, *Lugo d. 16. num. 266.* In dubio autem putat *Gob.* præsumendum esse, quòd adfuerit complacentia, cum plerumque interveniat. *Dixi 2.* probabile esse, nam sententia opposita est fortè probabilior, uti volunt *Sanch. Rodriq. Dicast. d. 9. n. 519.* sicuti enim quævis virtus obligat, ut non inducam aliquem ad suam transgressionem, secundùm dicta n. 984., quia nempe sic inducere est in contemptum & vilipendium honestatis, quæ est in tali virtute, ita videtur quævis virtus obligare, ut non glorier de illius violatione, quia etiam sic contemnitur & vilipenditur ejus honestas, ergo gloriatio de hoc vel illo peccato oppo-

opponitur specie diversæ honestati hujus vel illius virtutis excludentis tale peccatum, ergo jactantiæ de diversis peccatis habent diversas specie malicias.

§. 3. Si ex tua jactantia simul redundet infamia in alium, patet addi aliam speciem injuriæ contra famam proximi, uti notant omnes cum *Dicast.* n. 526. 1126

§. 4. Non est opus addere, an revera commiseris hoc, de quo te jactas, vel non, quia eadem est irreverentia, sive peccatum sit verum, sive falsum, & mendacium, quod additur, secundum se est tantum veniale, *Caj. Nav. Sanch. Lugo* n. 274. *Dicast.* n. 527. *Tamb.* n. 12. 1127

§. 5. Qui gloriatur, quod alium inebriaverit, secundum *Gob.* n. 63. communiter non peccat mortaliter, quia non gloriatur de formali inebriatione, sed de modo & dexteritate in fallendo altero, aut de jocis, aut de sua potentia in ferendo vino. 1128

§. 6. Inebriatio aliter causata quam per potum distinguitur specie ab ordinaria ebrietate per potum, uti dictum est l. 5. num. 326. quia si quaeratur per potum, opponitur legi temperantiæ, si sine potu, v. g. dormiendo in lupulo, non pertinet ad legem temperantiæ, sed ad aliam legem naturæ de non exturbando statu rationis, quam proximè recipere non possis. 1129

§. 7. Ad iram communiter accedit species maledictionis seu imprecationis, quæ prout est in se vel alium, potest continere diversas species malitiæ; item perjurii: item blasphemiam in Deum, aut irreverenter invocando sanguinem Christi vel Sacramenta. Reliqua intelliguntur ex dictis hæctenus. 1130

Rr 2

Q. 151.

- ¶ 1131 *Q. 151. Quomodo explicanda sit species in peccatis alienis. R. §. 1.* Qui inducit vel consilium dat alteri, v. g. de furto secum patrando; item qui sollicitat vel seducit alterum ad luxuriam; qui in Missa provocat alterum ad fabulas, aut aliter verbo & exemplo incitat ad peccandum secum, committit saltem duplex specie peccatum, ideoque in Confessione debet addere, si fuerit inducens, consulens, sollicitans, provocans, uti intelligitur ex dictis à n. 984. ubi plura dicta sunt circa scandalum.
- ¶ 1132 §. 2. Inductio ad peccatum, sive fiat per consilium, sive per iussionem, sive per consensum &c., est ejusdem speciei, & satisfit dicendo, sui alteri causa talis peccati. Adulatio tamen & laus præsentis de peccato factò regulariter addit aliam speciem, quia excitat non tantum ad complacendum in peccato præterito, sed etiam ad iterum peccandum, *Lugo d. 16. n. 266. Dicast. d. 9. n. 528.*
- ¶ 1133 §. 3. Si quis peccet cum alio, qui non ita peccet, sicuti ipse, v. g. si consanguineam inducat ad fornicationem, quæ ignorat consanguinitatem, malè confitetur dicendo, induxi aliquam ad incestum mecum, ipsa enim non commisit incestum, sed solam fornicationem, ideoque addere debet ex parte sua fuisse cognitionem, sed ex parte mulieris fuisse ignorantiam consanguinitatis. Similiter qui ad fornicationem induxit mulierem stultam vel plene ebriam, debet hoc ipsum addere, alioquin si dicat se induxisse mulierem ad tale peccatum, Confessarius judicabit eum peccasse etiam peccato scandali, cum tamen talis mulier scandali

capax

capax non fuerit, *Dicast.* à n. 239. Reliqua intelliguntur ex dictis à n. 984.

Q. 152. *An in Confessione explicari possit una species divisim ab altera, si plures ejusmodi species unico actu sint contractæ.* R. § 1. Malè fit, si in eadem prima Confessione id fiat, quia est contra sinceritatem Confessionis, ideoque Sacerdos Confessario ignotus, qui fornicatus est, malè sic confiteretur, *sum fornicatus, Peccavi contra votum in materia gravi*, *Lugo & alii cum Arr. d. 35. nu. 41. contra Suar., Avers. q. 10. f. 7. Dicast. d. 9. n. 170. Bosco d. 7. f. 8. n. 175.* Ratio est, quia explicat peccatum aliter, quàm commiserit, nam significat se duo peccata divisim commisisse habentia singulas primarias malitias, quarum nulla sit circumstantia alterius, quod falsum est, cum commiserit unicum habens duas malitias, quarum una est circumstantia alterius.

§. 2. Si quis sit confessus unam malitiam & oblitus alteram, tum tantum sufficet in Confessione sequente addere hanc alteram, quando per utramque confessionem omnes malitiæ sufficienter intelligentur, v. g. si Sacerdos ille heri confitens & non reflectens se ad circumstantiam sui voti dixisset, *sui fornicatus*, satisfaceret hodie dicendo, *se graviter peccasse contra votum Castitatis*, quia jam expressit utramque malitiam, & una potest sine altera intelligi, *Navar. Henriq. Sanch. Bonac. Arr. n. 35. Bosco n. 170. contra Bonaspei d. 8. n. 112.* E. contrà si commisisset adulterium, & non reflectens se ad circumstantiam conjugatæ, dixisset, se esse fornicatum, deberet hodie iterum repetere adulterium, nec satisfaceret dicendo, intuli alicui, aut etiam conjugi gravem injuriam, quia per

neutram Confessionem intelligeretur malitia adulterii, quæ est specialis injuria facta conjugii & Sacramento Matrimonii, *Aversa* supra. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 145. *Stoz* l. 1. p. 3. n. 597. *Sporer* n. 406. Quòd si quis furatus sit, ut se inebriaret, *Lugo*, *Tamb. Carden.* in 1. crisi d. 44. n. 131. dicunt non satisfacere hodie dicendo, *furatus sum*, & cras dicendo, *volui me inebriare*, sed debere iterum confiteri conjunctum hoc vel simili modo, *furatus sum animo me inebriandi*, quia aliàs non explicat furtum fuisse in specie gulæ, in qua tamen fuit ratione finis, ob quem factum est. Sed in hoc probabiliter contradicunt *Caram.* & *Aversa* supra, nam speciem gulæ exprimit: quamvis autem non dicat, in quo individualiter actu voluntatis tanquam subjecto fuerit, hoc non videtur requiri, ergo cum antea expresserit speciem & numerum furti, jam autem exprimat etiam speciem & numerum gulæ, videtur totam malitiam sufficienter explicare. Videri possunt *Arr.* à n. 42. & *Bosco* à n. 164.

1136 Q. 153. *An dentur peccata distincta specie inadæquatâ tantum, & quid de illis sit dicendum.* *Be. Oviedo* & *Compt.* De anima d. 5. s. 3. n. 5. admittunt in physicis distinctionem aliquam mediam, quæ sit major quàm numerica & minor quàm specifica, quam vocant specificam inadæquatam, v. g. dicunt Petrum & Bucephalum distingui specie, Petrum & Paulum numero, Petrum & Catharinam specie inadæquatâ. Cum proportione ad illam sententiam putant *Caram.* & alii dari in moralibus etiam peccata distincta specie tantum inadæquatâ, qualem esse dicunt blasphemiam unam in Deum & alteram

ram in Sanctos, blasphemiam unam contra misericordiam Dei & alteram contra justitiam. *Bona spei*, quamvis De anima d. 2. dub. 2. rejiciat illam speciem inadæquatam, attamen de pecc. d. 4. à n. 280. dicit, si in moralibus admitterentur talia peccata distincta specie inadæquatâ, fore obligationem illâ specialiter confitendi, eò quòd aliàs Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, incertum enim est, inquit, an Christus ad valorem non requisiverit etiam confessionem illorum peccatorum specie inadæquatâ distinctorum : sed ratio ista nihil evincit, nam dici posset esse pariter incertum, an Christus ad valorem non requisiverit confessionem multorum, quæ Authores aliqui affirmant, alii negant distingui specie, & tamen si hæc secundum opinionem probabilem omittantur, non ideo Sacramentum exponitur periculo nullitatis, quia certum est ad valorem Sacramenti sufficere confessionem formaliter tantum integram. Ratio melior pro ista sententia afferri posset, quia ex *Tridentino* scimus omnes species esse confitendas ; ergo cum tò species sit quid commune, extendi debet ad speciem etiam inadæquatam, quia lex confitendi censi debet favorabilis, cum ordinetur non ad gravandum reum sed ad absolvendum. Contra tamen est, quòd ex sensu communi fidelium per speciem, quam jubemur confiteri, intelligatur species adæquata & simpliciter talis, Theologi enim hæctenus in moralibus non fecerunt mentionem de specie illa inadæquata, sed talia duo peccata dixerunt simpliciter esse unius speciei, quamvis fundamentum sit asserendi inter illa esse distinctionem numericam majorem.

1137

Q. 154. Si quis non possit, vel excusetur ab aperiendo peccato in specie, an teneatur saltem in genere se accusare de illo, & circa illud elicere contritionem. R. S. I. Qui scit se peccasse mortaliter, & planè nescit, in qua specie, tenetur ita in genere se accusare de illo, si autem sciat esse in genere, v. g. iustitiæ, tenetur & hoc addere, quia peccatum sic in genere explicatum, quando aliter non occurrit, est materia sufficiens absolutio- nis, ergo etiam necessaria, Lugo d. 16. n. 532. Di- cast. d. 9. n. 880. Castrop. pu. 10. n. 3. Tamb. De conf. l. 2. c. 10. n. 53. Dian. p. 3. tr. 6. R. 66. Stoz. l. 2. n. 89. Palav. n. 293. Sporer n. 378. Postea autem, quando recordabitur peccati in sua specie infi- ma, tenebitur illud sic agnitum iterum confite- ri, quia est obligatio confitendi in specie infi- ma, ergo quamdiu hoc non est factum, remanet obligatio sic confitendi, quando fieri poterit.

1138

S. 2. Si quis ob instans vitæ periculum, aut ne prodat complicem, aut ob aliud grave in- commodum excusetur, quò minus dicat pec- catum suum in specie infima, tenetur dicere in ea specie subalternâ, in qua si dicat, cessabit tale periculum, sic enim pro nunc satisficit præcepto quantum moraliter satisfieri potest & debet, postmodum autem, quando poterit vel alio tempore vel apud alium Confessarium, in spe- cie infima confiteri sine ullo ejusmodi pericu- lo, ad hoc tenebitur, ob rationem jam datam, paterque ex propositione damnata, quam retu- li n. 596. Oppositum videtur tenuisse Burgh- cent. 3. casu 62. hac ratione ductus, quia in- commodum excusans ab integritate mate- rialii afficit peccatum, prout hoc est à parte rei, ergo non tantum quoad rationem specificam, sed

sed etiam genericam; sed paret antecedens esse falsum, nam excusatio afficit peccatum, in quantum est allativum incommodi, ergo cum nullum sit incommodum, si ita in genere aut in specie subalterna explicetur, erit obligatio sic confitendi: hinc *Burgh.* frustra dicit suam sententiam esse communem, pro qua inter ceteros citat *Castrop.* p. 11. n. 3. sed isto loco nil habet de quaestione illa, n. 7. autem planè oppositum tenet.

§. 3. Qui ob justam causam confitetur peccatum in genere tantum, non tenetur elicere perfectam contritionem de illo, quia peccatum, quod ita ex causa reticetur, habet se veluti peccatum oblitum, quod supposità attritione universali remittitur per absolutionem directè cadentem super confessam, ergo cum remittatur vi Sacramenti Pœnitentiæ, non est, cur requiratur perfecta contritio, *Lugo Dicast. Leand. Dian. Burghab. supra.*

ARTICULUS II.

Quando sufficiat Confessio integra formaliter.

Resp. Etsi ad hoc Sacramentum requiratur semper aliqua confessio, non tamen semper opus est, ut ea sit integra materialiter, modo sit talis formaliter seu moraliter, id est, quantum moraliter loquendo hinc & nunc potest fieri, etsi postea debeas, si possis, supplerere defectum, non statim, sed quando rursus confiteri obligaberis, aut voles. Porro quando talis Confessio sufficiat, sequentes regulæ docent.

Rr 5

Primâ: